

**T.C.**  
**ANKARA ÜNİVERSİTESİ**  
**SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**  
**TEMEL İSLAM BİLİMLERİ (ARAP DİLİ VE BELAGATİ)**  
**ANABİLİM DALI**

**ARAP MEDYASI ÖRNEKLEMİNDE GÜNÜMÜZ ARAPÇASINDA YAYGIN**  
**DİL HATALARI**

**Yüksek Lisans Tezi**

**Rahmetullah UZUN**

**Ankara 2020**

**T.C.**  
**ANKARA ÜNİVERSİTESİ**  
**SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**  
**TEMEL İSLAM BİLİMLERİ (ARAP DİLİ VE BELAGATİ)**  
**ANABİLİM DALI**

**ARAP MEDYASI ÖRNEKLEMİNDE GÜNÜMÜZ ARAPÇASINDA YAYGIN**  
**DİL HATALARI**

**Yüksek Lisans Tezi**

**Rahmetullah UZUN**

**Tez Danışmanı**

**Doç. Dr. Ömer ACAR**

**Ankara 2020**

T.C.  
ANKARA ÜNİVERSİTESİ  
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ  
TEMEL İSLAM BİLİMLERİ (ARAP DİLİ VE BELAGATİ)  
ANABİLİM DALI

Rahmetullah UZUN

ARAP MEDYASI ÖRNEKLEMİNDE GÜNÜMÜZ ARAPÇASINDA YAYGIN  
DİL HATALARI

Yüksek Lisans Tezi

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Ömer ACAR

Tez Jürisi Üyeleri

Adı ve Soyadı

Doç. Dr. Ömer ACAR (Danışman)

Doç. Dr. Mesut DAŞKIRAN

Doç. Dr. Murat DEMİR

İmzası



Tez Sınavı Tarihi: 10.01.2020

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ**  
**ANKARA ÜNİVERSİTESİ**  
**SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE**

Bu belge ile bu tezdeki bütün bilgilerin akademik kurallara ve etik davranış ilkelerine uygun olarak toplanıp sunulduğunu beyan ederim. Bu kural ve ilkelerin gereği olarak, çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce ve sonuçları andığımı ve kaynağını gösterdiğimi ayrıca beyan ederim. (10/01/2020)

Rahmetullah UZUN

# İÇİNDEKİLER

Sayfa

İÇİNDEKİLER.....	v
ÖNSÖZ .....	vii
GİRİŞ.....	1
1. Tezin Kuramsal Çerçevesi, Kapsam ve Sınırlılıkları .....	1
2. Tezin Yöntemi ve Kaynakları.....	4
<b>BİRİNCİ BÖLÜM</b>	
<b>MEDYA DİLİNE GENEL BİR BAKIŞ</b>	
1. Medya Dilinin Tanımı ve Genel Özellikleri .....	6
2. Dilin Gelişimi Açısından Medyanın Önemi .....	14
3. Medyadaki Dil Hatalarının Temel Sebepleri .....	16
4. Dil Hatalarının Düzeltilmesinde Kur'ân'ın Önemi .....	19
<b>İKİNCİ BÖLÜM</b>	
<b>MEDYA DİLİNDE YAYGIN DİL HATALARI</b>	
1. Fiillerin Kullanımı ile İlgili Hatalar .....	22
1.1. تَمَّ.....	22
1.2. شَنَّ عَلَى، شَنَّ ضِدًّا.....	25
1.3. يَنْبَغِي لِ، يَنْبَغِي عَلَى.....	27
1.4. أَجَابَ عَنْ، أَجَابَ عَلَى.....	29
1.5. نَأْسَفُ لِ، نَأْسَفُ عَلَى.....	31
1.6. تَخَرَّجَ فِي، تَخَرَّجَ مِنْ.....	33
1.7. تَزَوَّجَهَا، تَزَوَّجَ بِهَا، تَزَوَّجَ مِنْهَا.....	35
1.8. تُعْتَبَرُ، تُعَدُّ.....	37

1.9. أَتَّرَفِي، أَتَّرَعَلِي.....	39
1.10. أَكَّد، أَكَّدَ عَلَي.....	41
<b>2. Anlam ve Yapı Bakımından Bazı Sözcüklerin Kullanımı ile İlgili Hatalar ....</b>	<b>43</b>
2.1. حَمَضٌ، حَمِضٌ.....	43
2.2. عُنُوسَةٌ، عُنُوسٌ.....	44
2.3. خُطْبَةٌ، خُطُوبَةٌ.....	45
2.4. تِسْعِينَاتٌ، تِسْعِينِيَّاتٌ.....	47
2.5. مَدِيرُونَ، مَدْرَاءٌ.....	48
<b>3. Zamirlerin Kullanımı ile İlgili Hatalar.....</b>	<b>50</b>
<b>4. أَبْدَأَ ve قَطَّ Zarflarının Kullanımı ile İlgili Hatalar.....</b>	<b>52</b>
<b>5. كَلَّمَا Edatının Kullanımı ile İlgili Hatalar .....</b>	<b>54</b>
<b>6. لَا Edatının Kullanımı ile İlgili Hatalar.....</b>	<b>56</b>
<b>7. كَلَّمَا Kelimelerinin Kullanımı ile İlgili Hatalar.....</b>	<b>57</b>
<b>8. إِحْدَى ve أَحَدًا Kelimelerinin Kullanımı ile İlgili Hatalar.....</b>	<b>60</b>
<b>9. Te'kid olan نَفْسٌ Kelimesinin Kullanımı ile İlgili Hatalar.....</b>	<b>63</b>
<b>10. Sayı ve Temyizi ile İlgili Hatalar.....</b>	<b>66</b>
<b>11. Hemzenin Yazımı ile İlgili Hatalar.....</b>	<b>69</b>
<b>Tablo 2. 1 Yanlış-Doğru Kullanımlar ile İlgili Örnekler ve Açıklamalar .....</b>	<b>76</b>
<b>SONUÇ .....</b>	<b>82</b>
<b>KAYNAKÇA.....</b>	<b>85</b>
<b>ÖZET .....</b>	<b>95</b>
<b>ABSTRACT .....</b>	<b>96</b>

## ÖNSÖZ

Dil, insanlığın ve medeniyetin sahip olduğu en değerli nimetlerden biridir. Kültür ve medeniyetleri oluşturan en temel taşlardan biri olan dil, ait olduğu millete bir kimlik kazandırmıştır. Dil, bir milletin sahip olduğu manevi ve kültürel değerleri koruyan, birlik ve beraberliği temin eden en güçlü bağlardan biridir. Nesilden nesile aktararak sürekli gelişen bir olgu olan dil, bu aktarım ve gelişim sürecine paralel olarak birçok değişime de maruz kalmaktadır. Hayatın her alanında kullandığımız dilin gelişimi, kendisine verdiğimiz öneme ve onu kullanırken gösterdiğimiz özene bağlıdır.

Günümüzde dilin gelişimine en büyük katkıyı sağlayan araçların başında medya gelmektedir. Medya doğru kullanılması halinde, kültürel değerlerin korunması, yaşatılması ve geliştirilmesi bakımından önemli rol oynamaktadır. Ayrıca eğitici özelliği de olan medyanın özellikle çocukların bilgi ve becerilerini geliştirmelerinde etkisi oldukça büyüktür. Ancak medya, dilin gelişimine sunduğu birçok olumlu katkının yanında doğru kullanılmadığı takdirde, dilin yozlaşmasına da sebep olmaktadır. Medyada yapılan dil hataları her geçen gün artmakta bu hatalar neredeyse artık kural haline gelmektedir. Günümüzde yediden yetmişe hemen herkesin takip ettiği ve kullandığı medyadaki bu dil yozlaşması, Kur'an dili olan Arapça açısından da oldukça endişeli bir durum haline gelmiştir. Medyadaki bu dil yozlaşmasından nasibini alan dillerden birisi de Arapça olmuştur. Kültür ve medeniyet dili ve dünyanın en zengin dillerinden biri olan Arapça, medyada hak ettiği değeri görmemekte ve özüne uygun kullanılmamaktadır.

Arapçanın medyadaki kullanımında yapılan yaygın dil hatalarını konu edindiğimiz tezimiz giriş, ikbölüm ve sonuç kısmından oluşmaktadır. Giriş bölümünde Arapçanın kısaca tarihi, önemi ve fasih Arapça ile ammice olarak bilinen halk dili arasındaki farklardan bahsedilmiştir. Ayrıca tezin hazırlanmasında başvurulan yöntem ve kaynakların neler olduğu kısaca belirtilmiştir. Birinci bölümde medya dilinin tanımı, özellikleri, dil ile medya arasındaki ilişki ve medyadaki dil hatalarının temel sebepleri ele

alınmıştır. İkinci bölümde ise Arap medyası örneğinde yaygın dil hatalarının analizi yapılmış ve verilen örneklerdeki hataların düzeltilmiş halleri delillendirilerek yazılmıştır. Arap medyasından verilen örnek cümlelerin çevirileri cümlelerin altına yazılmıştır. Sonuç kısmında ise medya dilindeki dil hataları için öneriler ele alınmıştır.

Çalışmamın başından beri her türlü desteği veren tez danışmanım ve değerli hocam Doç. Dr. Ömer ACAR'a ve çalışmama katkıda bulunan değerli arkadaşlarıma teşekkür ederim.

Rahmetullah UZUN





# GİRİŞ

## 1. Tezin Kuramsal Çerçevesi, Kapsam ve Sınırlılıkları

Birçok açıdan dünya dillerinde özel bir yere sahip olan Arapçanın önemi gün geçtikçe artmaktadır. Yirmi iki ülkenin resmi dili olan Arapça ayrıca pek çok Müslüman ülkede ikinci dil konumundadır. Kur'ân-ı Kerîm'in ve hadislerin Arapça olması, Arapların sahip oldukları petrol ve maden zenginlikleriyle dünya ekonomisi ve siyaseti üzerindeki etkileri, bu dili önemli kılan etkenlerin başında gelmektedir.<sup>1</sup>

Arapça, sadece müslümanlar tarafından araştırılmamış ve kullanılmamış aynı zamanda farklı dinlere mensup olanların da ilgisini çekmiş ve onlar tarafından da araştırılmış ve kullanılmıştır. Özellikle din, dil, bilim, düşünce, sanat, tarih gibi alanlarda Doğu'yu inceleyen ve araştıran oryantalistler<sup>2</sup> için en önemli araçlardan biri olmuştur. Günümüzde de dünyanın pek çok yerinde ve özellikle Batı'da, Arapça büyük bir ilgiyle öğrenilmekte ve birçok üniversitede bu alanda akademik çalışmalar yapılmaktadır. Nitekim Arapça bu önemine binaen 1973 yılında Birleşmiş Milletler Örgütü'nün resmi dilleri arasında yerini almıştır.<sup>3</sup>

Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO) genel müdürü Audrey Azoulay, 18 Aralık 2017'de gerçekleştirilen Uluslararası Arapça Günü vesilesiyle yaptığı konuşmada, Arapçanın dünyanın en yaygın ve en çok kullanılan dillerinden ve insanlığın sahip olduğu kültürel çeşitliliğin temellerinden biri olduğunu vurgulamıştır. Azoulay, Arapçanın varlıkların ve inançların çeşitliliği gibi her yönüyle birçok açıdan zengin bir dünyaya erişim sağladığını ve tarihinin dünyanın diğer birçok diliyle olan yakın bağlarını gösteren kanıtlarla dolu olduğunu söylemiştir. Azoulay, Arapçanın aynı zamanda bilginin üretimi ve yayılması için teşvik edici olduğunu,

---

<sup>1</sup>Zayed Fehd Halil, *el-'Arabiyyetu Beyne't-Ta'rib ve't-Tehvîd*, Ürdün: Dâru Yâfâ ve Dâru Mekîn, 2006, s.15.

<sup>2</sup><https://islamansiklopedisi.org.tr/oryantalizm>, 11.11.2019.

<sup>3</sup><https://www.un.org/en>, 10.04.2019.

rönesans'ta Yunan ve Roma'ya ait bilim ve felsefenin Avrupa'ya aktarılmasına yardım ettiğini ve Hindistan'dan Afrika'ya kadar İpek Yolu'nun kara ve deniz yolları boyunca kültürlerarası diyalogu sağladığını vurgulamıştır.<sup>4</sup>

Arapça, doğal olarak farklı ülkelerde farklı lehçelerle konuşulmaktadır. Ancak, başta Kur'an-ı Kerim'de kullanılan Arapça olmak üzere, Arap devletlerinin de resmi dil olarak kullandıkları fasih Arapça, belli kurallar çerçevesinde, standart kullanımı olan bir dildir. Fasih Arapça, özellikle resmi yazışmalarda, akademik hayatta ve haber bültenlerinde kullanılır. Fasih Arapça, morfoloji ve sentaks gibi temel kurallara sahiptir ve bu kurallar, bu dili kullananlar için bir standart ve bağlayıcılık getirmektedir.

Kimileri halkın konuştuğu dil ile edebî dilin birbirinden farklı olduğunu iddia etmişlerdir. Oysa bunlar farklı diller değil, ana dil ve o dilden ayrılan yerel lehçelerdir. Halk dilinde gramere riayet edilmezken edebî dilde gramer kuralları bağlayıcıdır. Bu farklılık özellikle konuşma dilinde kendini göstermektedir. Basın dili ise fasih Arapça ile bozuk Arapça arasında dönüp durmaktadır.<sup>5</sup>

Fasih Arapçanın, Arap yarımadasının kuzeyinde ortaya çıktığı ve kökeninin Adnânîler'in konuştuğu eski kuzey Arapçası olduğu kabul edilir. Bu dil, sesleri ve diğer özellikleri bakımından Arap yarımadasının güneyinde Kahtânîlerin konuştuğu ve Himyeri dili olarak bilinen eski güney Arapçasından oldukça farklıdır.<sup>6</sup>

Arapçayı ilk konuşanın kim olduğuna dair farklı rivayetler vardır. Bir rivayete göre, Arapçayı ilk konuşan Yârub b. Kenan'dır ve bu yüzden bu dil Arapça diye isimlendirilmiştir. Bir rivayete göre, İsmail b. İbrahim (a.s.) henüz on dört yaşındayken

---

<sup>4</sup><https://doc.aljazeera.net/news/-الثقافة-اليونسكو-العربية-أثرت-الثقافة-البشرية>

20%.2011.04.2019%20%<sup>5</sup><http://doc.aljazeera.net/news, 11.04.2019>.

<sup>5</sup>Seydişehirli Mahmûd Esad, "Arap Dili" Sadeleştiren: Zafer Kızıklı, *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, IX 2009 sayı:4, s.177.

<sup>6</sup>Abdulmecid Omar, *Menziletu'l-Luğati'l-Arabiyeti Beyne'l-Luğati'l-Muasıra*, Suudi Arabistan: Merkezi'l-Bahsi'l-İlmi ve İhyai't-Turasi'l-İslâmi, t.y., s.62.

düzgün bir dille Arapçayı konuşan ilk kişidir. Başka bir rivayete göre ise, Arapçayı ilk defa Adem (a.s.) cennette konuşmuştur.<sup>7</sup>

Arapçanın en eski dil olduğunu söyleyenler de vardır. Arapça sarfiyle, nahviyle, edebiyatıyla, sözcükleriyle ve yapılarıyla kendini korumayı başarmıştır. Elbette bu durum İbrânice, Yunanca, Latince, Sanskritçe gibi dillerin de çok eski diller olmadığı anlamına gelmez. Ancak bu diller Arapçanın aksine sözcüklerinin ve kurallarının birçoğunu kaybetmiştir ve bu dilleri konuşanların çoğu, eski dillerini konuşmamaktadır. Oysa Arapça, lehçelerinin çeşitliliği sayesinde canlı bir dil olarak kalmıştır. Bu lehçelerin en meşhuru ise Kur'ân'ın da dili olan Kureyş lehçesidir.<sup>8</sup>

Kur'ân'ın Kureyş lehçesinde gelmesinde bir gariplik yoktur. Çünkü Kur'ân, Kureyş lehçesinin diğer lehçelere üstün gelmesinin ve diğer Arap kabileler için edebiyat dili olmasının ardından inmişti. Bütün kabileler tarafından anlaşılıyor, beyânı ve belâgatiyle Arapların hepsini etkiliyordu.<sup>9</sup>

Arap Dilinden bize ulaşan eserler ışığında onu iki bölüme ayırmak mümkündür: Eski Arapça veya Yazıtlar Arapçası: Ârâmîlerin sınırında ya da onların sınırlarına yakın olan Kuzey Hicaz'da yaşayan aşiretlerin konuştuğu lehçelere verilen isimdir. Bu lehçelerin kuzeyde olması, Ârâmî dilleriyle olan güçlü ilişkisi, Necid ve Hicaz'daki gerçek Arapçaya uzak olmasından dolayı dinamiklerinin büyük bir kısmını kaybetmiş ve Ârâmîcenin boyasıyla boyanmıştır. Bu lehçeler İslâmdan önce ortadan kalkmış ve bize onlardan sadece birkaç yazıt kalmıştır. Bu lehçelere Yazıtlar Arapçası denmesinin nedeni budur.

Yaşayan Arapça: Günümüzde kullanılan edebiyat ve yazı dilidir. Bu dil Necid ve Hicaz beldelerinde ortaya çıkmış ve daha sonra kardeşleri Hâmi-Sâmi dillerinin olduğu birçok bölgede yayılmıştır. Daha sonra bu dilden günümüzde Hicaz, Necid ve Yemen

<sup>7</sup> Cevad Ali, *el-Mufasssal fî Tarîhi'l-Arab Kable'l-İslâm*, Camiatu Bağdad, 1993, s.14.

<sup>8</sup> <http://www.saaaid.net/Doat/aldgithr/35.htm>, 20.04.2019.

<sup>9</sup> Ali Abdulvahid Vâfi, *Fıkhul-Luğa*, Kahire: Dâru Nahdati Mısır, 2004, s.85.

beldelerinde ve buralara yakın Bağımsız Emirlikler, Filistin, Ürdün, Suriye, Lübnan, Irak, Kuveyt, Mısır, Sudan, Mağrib ülkeleri ve Malta'da konuşulan lehçeler meydana gelmiştir. Bu Arapçanın bize ulaşması ise cahiliye dönemi eserleri, Kur'ân, Hadîs ve diğer İslâmî dönemlerin eserleri yoluyla gerçekleşmiştir.<sup>10</sup>

Bu çalışmanın amacı genel olarak günümüz Arapçasında, özel olarak ise medya dilinde kullanılan Arapçada yaygın olarak yapılan dil hatalarını ele alarak bu hataların düzeltilmesi için çözüm ve öneriler sunmaktır.

Bu bağlamda, çalışmamızda genel olarak aşağıdaki sorulara cevap bulmaya çalışacağız:

1. Medya dili ve medya dilinin önemi nedir?
2. Medya dilinin özellikleri nelerdir?
3. Medya dilindeki hataların temel sebepleri nelerdir?
4. Dil hatalarının düzeltilmesinde Kur'ân'a müracaat etmenin önemi nedir?
5. Arapçanın medyada doğru kullanılması için öneriler nelerdir?

## **2. Tezin Yöntemi ve Kaynakları**

Bu tezde, Arap medyası yakından takip edilerek özellikle fasih Arapçanın kullanıldığı haber bültenlerinde ve basında yaygın olarak yapılan dil hataları tespit edilecektir. Bu hatalar tespit edildikten sonra konuyla ilgili kitap, makale, internet vs. kaynaklara başvurulup problem analizi yapılacaktır. Bulunan hatalar örneklendirilerek daha sonra bunların doğru kullanımları delilleriyle birlikte yazılacaktır. Sonuç olarak medya dili başta olmak üzere günlük dilde yaygın dil hatalarının önüne geçilmesi için ne gibi önlemler alınması gerektiği üzerinde durulacaktır.

---

<sup>10</sup> Vâfi, *a.g.e.*, s.79.



**BİRİNCİ BÖLÜM**  
**MEDYA DİLİNE GENEL BİR BAKIŞ**

Geçmişte televizyon, gazete, dergi ve kitap gibi belli araçlarla sınırlı olan medya, günümüzde teknolojinin gelişmesiyle birlikte alanını genişletmiş ve hayatımızda yeni iletişim araçlarıyla daha fazla etkili olmaya başlamıştır. Özellikle akıllı telefonlar ve internet kullanımının yaygınlaşmasıyla birlikte medyanın günlük hayatımızda etkisi daha da artmıştır. Medya, bireylere ve toplumlara her türlü bilgiyi aktarmanın yanı sıra eğitici, öğretici ve eğlendirici pek çok işleve sahiptir. Medyada bütün bu işlevler yerine getirilirken kullanılan en temel araç şüphesiz dildir. Bu bölümde medya dili ve özellikleri, dilin gelişimi açısından medyanın önemi, medyadaki dil hatalarının temel sebepleri ve dil hatalarının düzeltilmesinde Kur'an'a müracaat konuları ele alınmıştır. Ayrıca, Arapçayı medyada kullanırken dikkat edilmesi gereken hususlara değinilmiş ve yapılan yaygın dil hatalarına örnekler verilmiştir.

## 1. Medya Dilinin Tanımı ve Genel Özellikleri

En basit tarifıyla medya, iletişim ortamı ve iletişim araçları demektir.<sup>11</sup> Medyayı oluşturan basın ve yayın organları; radyo, televizyon, sinema, gazete, dergi, kaset, kitap, afiş vs. her türlü yazılı ve sesli ya da görsel iletişim aracı bağlamında kullanılmaktadır.<sup>12</sup>

Arapçada medya için الإعلام kelimesi kullanılmaktadır. أعلم fiilinin mastarı olan إعلام kelimesi sözlükte radyo, televizyon veya gazete yoluyla yayın yapmak,<sup>13</sup> haber vermek, haberdar etmek, bildirmek, bilgilendirmek gibi anlamlara gelmektedir.<sup>14</sup> Geniş kitlelere hitap eden ve bu kitleler içinde haber, bilgi, düşünce, görüş alışverişini

<sup>11</sup> TDK, *Türkçe Sözlük*, Ankara: 2011, Türk Dil Kurumu Yayınları, 11. bsk. s.1643.

<sup>12</sup> Nesrin Güllüdağ, "Yazılı ve Görsel Basında Dil Estetiği," *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum Dergisi*, 2012, c.1, sayı:1, s.50.

<sup>13</sup> Ahmed Muhtar Omar, *Mu'cemu'l-Luğati'l-Arabiyyeti'l-Muasıra*, Âlemu'l-Kutub, t.y., s.1541.

<sup>14</sup> Hans Wehr, *A Dictionary of Modern Arabic*, Spoken Language Services Inc. New York, 1976, s.636. & Rohi Baalbaki, *Al-Mawrid*, Beyrut: Dâru'l-İlmi lil-Melayin, t.y., s.132.

gerçekleştiren araçlara Türkçede *kitle iletişim* araçları, İngilizcede *mass media*, Arapçada ise *وسائل الإعلام* denilmektedir.

Hayatta her alanın kendine özgü bir dili vardır. İnsanlar günlük yaşamlarında kendi meslek gruplarına has bir dil kullanırlar. Esnafın, avukatın, demircinin kendilerine özgü dilleri vardır. Aynı şekilde medyanın ve bu alanda çalışanların da kendine özgü bir dili vardır ve bu dili diğer alanlardan ayıran kendine has bir üslubu vardır. Zanaatkar biri kendi alanıyla ilgili duygu ve düşüncelerini aktarırken ancak o alanla ilgilenen ve onunla aynı seviyede olan kişiler onu daha iyi anlar. Ancak medyada durum farklıdır. Medya, hem özele hem de genele hitap eden, herkese açık bir alandır. Duruma göre, kişinin seviyesine göre kullanılan bir dil olduğundan, üslubunda inişler ve çıkışlar vardır.<sup>15</sup> Dolayısıyla medyada iki tarafın katılımıyla gerçekleşen bir iletişim söz konusudur. Bir tarafta yayın yapan ve bilgiyi paylaşan medya mensubu, diğer tarafta ise alıcı konumunda olan izleyici veya dinleyici vardır.<sup>16</sup>

Medya ile dil bir bütünün ayrılmaz parçalarıdır. Aslında kendisi de bir araç olan medyanın işlevini gerçekleştirmesi için ihtiyaç duyduğu en önemli araçlardan biri dildir. Medyada aktarılmak istenen mesajlar gerek yazılı gerek sözlü dil ile aktarılır.

Dilin doğru kullanılması durumunda medyanın bir eğitici özelliği taşıdığı da söylenebilir. Dolayısıyla medyada çalışan spiker, muhabir, editör, köşe yazarı vs. iletişimcilerin kullandıkları dilin kurallara uygun ve ölçülü olması gerekmektedir.

Medya dili, kendine özgü kuralları olan ve günlük dil kullanımından birçok yönüyle farklılık gösteren bir dildir. Medyada kullanılan kelimeler, ifadeler ve başlıklar olabildiğince kısa ve etkilidir. Medyanın hitap ettiği kitlenin kültür seviyesi farklılık gösterdiğinden herkesin anlayabileceği sâde ve anlaşılır bir dil kullanılır.

<sup>15</sup> Munir el-Baalbaki, “el-İ‘lam ve’l-Luğa’l-İ‘lamiyye”, Kahire: *Mecelletu Mecmau’l-Luğati’l-Arabiyye*, Sayı:92, 1988, s.212.

<sup>16</sup> el-Arabi Din, *Kadiyyetu-t-Tasvibi’l-Luğavi fi’l-Arabiyye Beyne’l-Kudema ve’l-Muâsırîn*, Ürdün: Alemu’l-Kutub el-Hadis, 2015, s.154.

Medya dilinin bu özelliklerini, Arapçayı medyada kullanırken dikkat edilmesi gereken hususları ve yaygın dil hatalarını gösteren birkaç örneğe göz atalım:

Medya dili uzun cümle kurmaktan uzak durur. Örneğin; استغرقت المناقشة مدة (Görüşme yaklaşık iki saat sürdü.) cümlesi kullanılır.

Medyada kullanılan kelimelerin güncel ve herkes tarafından anlaşılır olmasına özen gösterilir. Örneğin; الوغي kelimesinin yerine الحرب kelimesi, اليم kelimesinin yerine البحر kelimesi kullanılır ve herkes tarafından kolayca anlaşılır.

Cümlede fazladan bir fiil kullanılmadan asıl fiilin doğrudan kullanılmasına özen gösterilir. Örneğin; أعدّ بحثاً yerine قام بإعداد بحث (Çalışma hazırladı.) şeklindeki kullanım daha güçlü ve doğrudan kullanımdır.<sup>17</sup>

Haber yazımında istisnalar hariç, edilgen fiil yerine doğrudan etken fiil kullanılır. Örneğin; وهو الأمر الذي وهو الأمر الذي حُدِّدَ من قبل الحكومة الإسرائيلية (İsrail hükümetinin belirlediği bir iş...) şeklindeki kullanım daha doğrudur.

Kendisi zaten geçişli olan fiillere harfi cer getirerek fiilin geçişli yapılması yanlıştır. Örneğin; قَبِلَ الرَّئِيسُ الْمَوْضُوعَ (Başkan konuyu kabul etti.) şeklinde kullanılması doğru olacaktır. Aynı şekilde قَرَارُ الْحُكُومَةِ بِإِقَالَةٍ... (Hükümetin görevden alma kararı) şeklinde kullanılması yerinde olacaktır.<sup>18</sup>

Muzaf ve muzafun ileyh olan kelimelerin arasında atıf harfi ve matuf kullanmak suretiyle de hata yapılmaktadır. Oysa muzaf ve muzafun ileyh tek bir kelime yerindedir ve aralarına atıf harfi ve matufun girmesi doğru değildir.

<sup>17</sup> Abdulaziz Şeref, *el-Arabiyyetu Luğatu'l-İlam*, Riyad: Dâru Rıfâî, 1983, s.74.

<sup>18</sup> [https://www.bbc.co.uk/academy/ar/articles/art20130702112134015\\_25.04.2019](https://www.bbc.co.uk/academy/ar/articles/art20130702112134015_25.04.2019).



على مديري yerine kullanımının على مديري ومعلمي المدارس الحضور.. Örneğin;

رفع مدير و موظفو وعمال (Okulların müdür ve öğretmenlerinin gelmeleri gerekmedir.) şeklinde kullanım doğru olacaktır. Yine رفع مدير و موظفو وعمال

رفع مدير و شركة كذا و موظفو و عمالها yerine kullanımının شركة كذا مطالبهم إلى وزارتهم..

رفع مدير و شركة كذا مطالبهم إلى وزارتهم.. (Şirketin görevli ve çalışanları taleplerini Bakanlığa iletiler.)

şeklindeki kullanım doğru olacaktır. Bu konuyla ilgili medyadaki kullanımlara baktığımızda yine birçok hata karşımıza çıkmaktadır. Örneğin; أمن و وجود إسرائيل yerine

أمن إسرائيل و وجودها (İsrail'in güvenliği ve varlığı) şeklindeki kullanım doğru olacaktır.

مناقشة الأحداث و تقويمها yerine مناقشة و تقويم الأحداث; Başka bir örnek verecek olursak;

(Olayların tartışılması ve değerlendirilmesi) şeklindeki kullanım doğru olacaktır.<sup>19</sup>

Mastarların kullanımıyla ilgili de medyada çok fazla hata yapılmaktadır. Bu mastarlardan biri sıkça kullanılan gitmek anlamındaki يَذْهَبُ، ذَهَبَ، يَذْهَبُ mastarları olan

ذَهَابٌ kelimesidir.<sup>20</sup> Daha çok ذَهَابٌ şeklinde yanlış telaffuz edilen bu kelimenin doğrusu ذَهَابٌ şeklinde yazılması ve telaffuz edilmesidir.

<sup>19</sup> Servet Abdussemih, *el-Lehecatu'l-Arabiyye el-Fusha ve'l-Ammiyye*, Kahire: Mecmau'l-Luğa'l-Arabiyye, 2006, c.2. s.400.

<sup>20</sup> İbrahim Enîs, Abdulhalim Muntasır, Atiyye es-Savahî, Muhammed Halefullah, *el-Mu'cemü'l-Vasît*, Kahire, 1972, s.36.

Haber bültenlerinde, siyasi programlarda sıkça kullanılan مَأْزُق kelimesi, مَأْزُق şeklinde hatalı telaffuz edilmektedir. يَأْزُقُ، أَزُقُ fiili sıkışmak, daralmak anlamına gelmektedir. مَأْزُق kelimesi ise dar yer, açmaz, çıkmaz anlamlarına gelmektedir.<sup>21</sup>

Kabul etmek anlamındaki قَبُول kelimesi de قُبُول şeklinde yanlış telaffuz edilen kelimelerdendir. Kelimenin doğru kullanımı قَبُول şeklindedir.<sup>22</sup> Nitekim Kur'an'da bir ayette ق harfinin قَبُول şeklinde fethalı kullanıldığı görülmektedir:

فَتَقَبَّلَهَا رَبُّهَا بِقَبُولٍ حَسَنٍ

*Bunun üzerine Rabbi onu güzel bir şekilde kabul buyurdu.*<sup>23</sup>

إن شاء الله ifadesi günlük hayatta sıkça kullanılan hem telaffuzunda hem de yazılışında sıkça hata yapılan ifadelerden biridir. Özellikle sosyal medyada bu ifadenin çoğu kez yanlış yazıldığına şahit olmaktayız. Şart edatı (إن), fiil (شاء) ve fail olan (الله) kelimelerinden oluşan bu ifade, genellikle اِنْشَاءُ اللهُ şeklinde yanlış kullanılmaktadır. 'Eğer Allah dilerse' anlamındaki bu ifadenin doğru kullanımı اِنْ شَاءَ اللهُ şeklindedir.

Kur'an'da bu ifade bir ayette şöyledir:

قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّنْ لَنَا مَا هِيَ اِنَّ الْبَقْرَةَ تَشَابَهَ عَلَيْنَا وَاِنَّا اِنْ شَاءَ اللهُ لَمُهْتَدُونَ

<sup>21</sup> el-Mu'cemu'l-Vasît, s.36.

<sup>22</sup> el-Mu'cemu'l-Vasît, s.746.

<sup>23</sup> Âli İmrân 3/37.

*Bizim için Rabbine dua et de onun nasıl bir sığır olduğunu bize açıklasın. Çünkü sığırlar, bizce, birbirlerine benzemektedir. Ama Allah dilerse elbet buluruz, dediler.*<sup>24</sup>

Boyunca, zamanın uzunluğu, genişliği gibi anlamlara gelen طَوَال kelimesi, uzun boylu anlamındaki طَوِيل kelimesinin çoğulu<sup>25</sup> olan طَوَال şeklinde yanlış telaffuz edilmektedir.

Medyada kelimelerin çoğullarının kullanımıyla ilgili de birçok hata yapılmaktadır. Nokta anlamındaki نُقْطَة kelimesinin çoğulu kullanılırken نِقَاط şeklinde yanlış kullanılmaktadır. Oysa kelimenin çoğul formu نُقَط ve نِقَاط olmak üzere

iki şekildedir.<sup>26</sup> Bunlardan en çok bilineni ise النُقَط formudur.<sup>27</sup>

Ölüm anlamındaki وَفَاة kelimesinin çoğulu da وَفَيَّات şeklinde yanlış kullanılmaktadır. Kelimenin çoğul formu وَفَيَّات<sup>28</sup> şeklindedir.

Gayr-i munsarif kelimelerin çoğullarının kullanımında da yapılan hatalar oldukça fazladır. Gayr-i munsarif, tenvin almayan, cer halinde kesra yerine fetha ile harekelenen isimdir. Kısaca kesra ve tenvin almayan isim de diyebiliriz. Munsarif isim ise tenvini ve irabın bütün hareketlerini alan isimdir.<sup>29</sup> أَشْيَاء ve أَسْمَاء kelimeleri, harflerinin dizimi bakımından birbirlerine benzediklerinden çoğu zaman kullanımları karıştırılır. Oysa أَسْمَاء kelimesi munsarif, أَشْيَاء kelimesi ise gayr-i munsariftir. Dolayısıyla أَشْيَاء kelimesi tenvini ve irabın bütün hareketlerini alırken, أَشْيَاء kelimesi tenvin almamakta ve

<sup>24</sup> Bakara 2/70.

<sup>25</sup> *el-Mu'cemu'l-Vasît*, s.599.

<sup>26</sup> *el-Mu'cemu'l-Vasît*, s.988.

<sup>27</sup> Muhammed el-Adnânî, *Mu'cemu'l-Ahtâi's-Şâi'a*, Beyrut: Mektebetü Lübnan, 1983, s.252.

<sup>28</sup> *el-Mu'cemu'l-Vasît*, s.1091.

<sup>29</sup> Mustafa Meral Çörtü, *Arapça Dilbilgisi Nahiv*, İstanbul: İfav Yayınları, 2016, s.403.

cer halinde kesra yerine fetha ile harekelenmektedir. Kur'an'da bu iki çoğul kelime iki farklı ayette şöyle geçmektedir:

إِنَّ هِيَ إِلَّا أَسْمَاءٌ سَمَّيْتُمُوهَا أَنْتُمْ وَآبَاؤُكُمْ

*Onlar ancak sizin ve atalarınızın (ilâh edindiğiniz şeylere)*

*taktığınız isimlerdir.<sup>30</sup>*

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَسْأَلُوا عَنَ أَشْيَاءٍ إِن تَبَدَّ لَكُمْ تَسْؤُكُمْ

*Ey iman edenler! Size açıklandığı takdirde, sizi üzecek olan şeylere dair soru*

*sormayın.<sup>31</sup>*

Arapçanın kullanımındaki inceliği gösteren ve medyada kullanılırken de dikkat edildiği vakit çoğu kez yanlış kullanıldığı anlaşılan kelimelerden biri de مع kelimesidir.

Bu kelime kendisinden önce ve sonra gelen kelimeler arasındaki birlikteliğe delalet eder ve tam bir cümleden sonra gelir. Özellikle اتفق، تشارك، اجتمع gibi faili tek olarak gelmeyen ve birden fazla faili olan müşareket fiilleriyle kullanımı yanlıştır. Mesela; اتفق

اتفق سليم وخالد (Selim ile Halit anlaştı.) şeklindeki kullanım doğrudur. Ancak اتفق سليم

(Selim anlaştı.) dediğimizde burada fail görevini tam olarak yerine getirmediğinden yani

cümlenin faili eksik olduğundan cümle de eksik olur. Dolayısıyla burada kesinlikle مع

kelimesinin kullanılması söz konusu olamaz ve bu cümlenin atıf harfi olan و ile bir matuf

kullanılarak اتفق سليم وخالد şeklinde söylenmesi gerekir. Bu cümleyi مع اتفق سليم

<sup>30</sup> Necm, 53/23.

<sup>31</sup> Maide 5/101.

خالد şeklinde kullanmak yanlıştır. Medyada buna benzer diğer kullanımlara örnek verecek olursak; *وكان قد اجتمع مساء أمس مع السفير الأمريكي* cümlesindeki kullanımın *اجتمع هو والسفير* ya da *اجتمع بالسفير* (O, büyükelçiyle buluştu.) şeklinde gelmesi doğru olacaktır. Aynı şekilde *لن عقد اجتماعات بهم... لعقد اجتماعات مع المسؤولين...* (Yetkililerle toplantı yapmak için...) şeklindeki kullanım doğru olacaktır. Başka bir örnek verecek olursak; *اتفقت إنكلترا مع فرنسا* cümlesi hatalıdır. Çünkü *اتفقت إنكلترا* (İngiltere anlaştı.) tam bir cümle olmadığından bundan sonra *مع* kullanılamaz. Aynı zamanda *اتفق* fiili müşareket fiili olup birden fazla faile ihtiyaç duymaktadır. Dolayısıyla bu cümlenin doğru kullanımı *اتفقت إنكلترا وفرنسا* (İngiltere ile Fransa anlaştı.) şeklinde olmalıdır.<sup>32</sup>

Medya dilindeki yaygın hatalardan biri de “Kâne” ve kardeşlerinin ismi, cümlede gecikmiş olarak ve özellikle aralarında zarf geldiğinde, mansub olarak yanlış kullanılmaktadır. Buna en bariz örneklerden biri olarak *كان هناك رجلاً يفعل كذا وكذا...* şeklindeki yanlış kullanım verilebilir. Bunun doğrusu ise *كان هناك رجلٌ يفعل كذا وكذا...* (Şöyle yapan bir adam vardı...) şeklindeki kullanımdır. Çünkü burada *رجل* kelimesi Kâne'nin ismi olduğu için merfu olması gerekmektedir. *هناك* kelimesi ise mekan zarfi olarak öne geçmiş haber konumundadır. Bu kullanım çok yaygın olmakla birlikte, çoğu

---

<sup>32</sup> Abdussemeih, *a.g.e.* s.406.

kez هناك kelimesi Kâne'nin ismi ve bundan sonraki kelime de Kâne'nin haberi zannedilerek bu konuda hata yapılmaktadır.<sup>33</sup>

Ayrıca son zamanlarda medyada هذا kelimesinin cümlede tek başına, anlamsız, haber almaksızın mübteda olarak kullanıldığı görülmektedir. Adeta iki söz arasında bir nokta gibi kullanılmaktadır. Mesela; ...الإذاعية... هذا denildiği zaman bu kelimenin burada ne irabı ne de bir anlamı vardır, sadece bir ses olarak kullanılmaktadır.<sup>34</sup> Ayrıca bu kelime haber bültenlerinde ...هذا وقال وزير الخارجية... (Dışişleri Bakanı şöyle dedi...) şeklinde sıkça kullanılmaktadır.

## 2. Dilin Gelişimi Açısından Medyanın Önemi

Dil ile medya arasında güçlü bir ilişki vardır. Dil, medyanın amaçlarına ulaşması ve görevlerini yerine getirmesi için kullandığı araçların başında gelir. Diğer taraftan toplumda dilin gelişmesi ve yayılması, medyaya ve medyanın dil politikasına bağlıdır. Medyanın, toplumun diline olan etkisiyle ilgili yapılan çalışmalarda artış görülmektedir. Yunanistan'da yapılan bir araştırma kitle iletişim araçlarının özellikle de televizyonun okul öncesi çocukların dillerini geliştirmesindeki rolünü ele almış ve televizyondaki dilin, çocuğun dilsel bünyesinin ve algılama gücünün oluşmasında çok etkili olduğu sonucuna varmıştır.<sup>35</sup>

Dili oluşturan birçok unsur vardır. Bunların arasında kültür, din, sanat, tarih, gelenek, görenek, vs. sayılabilir. Dil, neredeyse bütün alanlarda kullanılmaktadır.

<sup>33</sup> Abdussemeih, *a.g.e.* s.734.

<sup>34</sup> Abdussemeih, *a.g.e.* s.407.

<sup>35</sup> Ali el-Kasimi, "el-Luġatu'l-Arabiyye fi Vesaili'l-İ'lâm", *Mecelletu'l-Mumaresetil-Luġaviyye*, sayı:7, ss.105,124.

Medyada da dil, gerek görsel ve gerekse de işitsel tüm öğelerde kullanılmaktadır. Kısaca dil, nesilleri dünden bugüne taşıyan ve geçmişi geleceğe tanıtan son derece hayati ve canlı bir varlıktır.<sup>36</sup>

İlk insanlardan itibaren, başka insanlar ve başka yerler hakkında bilgi öğrenme, dünyada olup bitenlerden haberdar olmak için insanlar çaba harcamışlardır. İnsanlar ayrıca kendileriyle ilgili bilgileri başka yerlere ve başka kişilere aktarmak için yeni yöntemler bulmaya çalışmışlardır. Bu çabaların sonucunda iletişim ve haberleşme araçlarına, daha sonra modern çağla birlikte medya denilen araçlara ulaşmışlardır. Teknolojinin gelişmesiyle birlikte medya, insanların yaşamlarında önemli bir yer edinmiş, insanların yaşam biçimlerinde ve kültürlerinde dönüşümler meydana getirmiştir.<sup>37</sup>

Her fırsatta kullandığımız medya bir yandan bize dünyadaki haberlere anında ulaşma imkanı sunarken, bir yandan da dil denetiminden geçmeyen birçok yazılı metinlere, haberlere ve paylaşımlara maruz kalmamıza neden olmaktadır. Hâl böyle olunca hiçbir denetimden geçmeyen sözlü ve yazılı dilsel öğeler gençler arasında hızla yayılmaktadır. İyi eğitim almış birisi, bu dil kirliliği içinde doğruyu yanlıştan ayırabilir ve bu bilgileri akıl süzgecinden geçirebilir. Yanlış kullanılan veya uydurulmuş kelimeleri farkederek kolaylıkla diline katmaz ve bu kelimeleri kullanmaktan kaçınır. Ancak gençler ya da iyi eğitim almayanlar bu ayrımı yapamayabilir ve medyada maruz kaldığı kelimeleri doğru kabul ederek günlük hayatlarında gelişigüzel kullanabilirler. Özellikle kitaplar ve basılmış metinler, dilbilgisi yönünden itibar edilir ve içerisindeki dilsel öğeler okuyucular tarafından doğru kabul edilir. Dolayısıyla medyada kullanılan dil üzerinde daha fazla denetim olması gerekmektedir.<sup>38</sup>

---

<sup>36</sup> Ali Murat Kırık, “Sosyal Medyada Gençlerin Dili Kullanımı ve Yozlaşma Problemi”, *International Symposium on Language and Communication*, İzmir Üniversitesi, 2012, s. 1017.

<sup>37</sup> Sedat Cerci ve Hayri Özdemir, “Medyanın Tolumsal Gelişimi”, *International Journal of Social Science*, 2015, sayı: 33, ss.1,10.

<sup>38</sup> <http://blog.milliyet.com.tr/internet-ve-sosyal-medya-kullanma-aliskanliklarinin-genclerin-dil-tutumlari-uzerindeki-etkileri--1-/Blog/?BlogNo=591611>, 27.04.2019.

Gelişen teknolojiyle medyanın hayatımızda son derece etkili olduğu bir çağda Arapçaya olumlu etki yapabilmesi için gereken titizliğin gösterilmesi gerekmektedir. Aksi halde Arapçada son yıllarda görülen dilsel yozlaşma daha da artacaktır. Medyanın, Arapçayı sonradan öğrenenler için de etkisi büyüktür. Dolayısıyla Arapçanın medyada doğru kullanılması durumunda, bu dili sonradan öğrenenler de bu mecradan önemli ölçüde yararlanacaklardır. Fasih Arapçanın konuşulduğu özellikle haber bültenleri, hava durumu, belgeseller ve diğer programlar hem Araplar hem de Arapçayı sonradan öğrenenler için dillerini geliştirmeleri açısından son derece önemlidir.

### **3.Medyadaki Dil Hatalarının Temel Sebepleri**

*İfade gücü, kelime hazinesi ve üslup imkânları ne kadar gelişmiş olursa olsun, dünyada diğer dillerden hiç etkilenmemiş bir dilin bulunması düşünülemez. Dil, yapısı itibariyle sürekli gelişime, hayatın akışına uygun bir şekilde değişmeye ve ilerlemeye meyillidir. Dilin birtakım ifade kalıpları vardır ama kendisi kalıplara sığmaz. Bir kişinin veya bir topluluğun dilin tamamını ihata etmesi mümkün değildir. Nitekim klasik dilciler eserlerinde dilin ihata edilip edilemeyeceğini tartışmışlar ve bunun mümkün olmadığını kaydetmişlerdir.<sup>39</sup>*

Dil sadece kültürel ve bilimsel bir fenomen değil, aynı zamanda halkının gücüyle güçlenen ve zayıflığıyla gerileyen kültürel, politik ve sosyal bir fenomendir. Günümüzde bazı yabancı dillerin, özellikle de İngilizcenin egemenliği karşısında Arapçanın zayıfladığı görülmektedir. Bu noktada medyaya büyük görev düşmektedir. Kanallarda sunulan eğitim ve kültür programlarının çoğunda, politik yorumlar ve hatta bazı haber bültenlerinde, özellikle dizi ve filmlerde halk dilinin egemen olduğunu görülmektedir.

---

<sup>39</sup> Ömer Acar, *Arap Dilinde Ta'rib Olgusu Açısından Garibu'l-Kur'an* (Yayımlanmamış doktora tezi), UÜSBE, 2007, s.227.



Bunun yerine fasih Arapçanın kullanıldığı programların yapılması, Arapçaya olan ilgiyi artıracak ve bu dilin gelişimine katkı sunacaktır.

Medyada fasih Arapçanın kullanılması neden bu kadar önemlidir? Medyada halk dilinin kullanılması neden sorun teşkil etmektedir? Çünkü dil, sadece bilgilendirme veya bilgi alışverişi için kullanılan bir araç değil, aynı zamanda onu konuşanlara bir kimlik sunan, toplumsal entegrasyonu sağlayan bir araçtır. Dolayısıyla Arap medyasında bu entegrasyonu sağlayacak tek birleştirici dil fasih Arapçadır.

Fasih Arapçanın medyadaki varlığı ve etkisi neden giderek kayboluyor? Bu soruya cevap arayan birçok araştırmacının ulaştığı en belirgin etkenlerden bazıları şunlardır:

-Fasih Arapçanın öneminin yeterince farkına varılamaması veya milletin karakterini, saygınlığını, kimliğini ve birliğini korumadaki rolünün yeterince takdir edilmemesi.

-Kendi insanına ve medeniyetine olan güveni yitirenlerin, yabancı dil kullanımını ve bazı sözcük ve terminoloji söylemlerini medeniyet ve ilerlemenin bir kılavuzu olarak görmeleri.

-Yabancı sözcük, terim ve isimleri tercüme veya ta'rib etmek yerine, bunları olduğu gibi kullanma tembelliği bu etkenlerden biridir. Mesela, kadro anlamında Arapça bir kelime olan ملاكات، ملاك kelimesi varken, bunun yerine Fransızca كوادر، كادر kelimesi medyada kullanılmaktadır. Oysa bu kelime yıllardır ملاكات لأجهزة الدولة şeklinde (Devlet kurum ve kuruluşlarındaki kadrolar) anlamında kullanılmaktadır.<sup>40</sup> Özellikle sosyal medyada karşımıza çıkan yabancı kelime ve ifadelerin kullanımına aşağıdakileri örnek verebiliriz:

---

<sup>40</sup> Abdussemih, *a.g.e.* s.402.

Social media: (Sosyal medya) "السوشيال ميديا"

Post: (Göndermek, yayınlamak) "بوست، بوستات"

Share: (Paylaşmak) "شير"

Like: (Beğenmek) "إعجاب، لايك، لايكات"

Email: (e-posta) "إيميل، إيميلات"

Message: (Mesaj) "مسيج، ماسيجات"

Password: (Parola) "الباسورد"

Link: (Bağlantı) "لينك، لينكات"

Dot: (Nokta) "دوت"

-Fasih Arapçanın medyadaki varlığının zayıflamasındaki başka bir etken ise, Arap medyasında bütün bu problemlere el atacak bir otoritenin bulunmamasıdır.<sup>41</sup>

Arapçanın medyada özensiz ve yanlış kullanımını Necip Mahfuz ve Ahmed Bahâuddin gibi pek çok bilim adamı dile getirmiş ve bu konuda eleştirel yazılar kaleme almıştır. Necip Mahfuz, el-Ehram gazetesindeki köşesinde, medyada dil hatalarının çok yapıldığını ve bu hataların giderek yaygınlaştığını dile getirmiştir. Yine Ahmed Bahâuddin yazılarında, medyada yapılan dil hatalarını ele almış ve Arapçayı medyada konuşanların bu dili doğru konuşmak için eğitim almaları gerektiğini dile getirmiştir.<sup>42</sup>

Her ne kadar problemler çok olsa da aslında bunların aşılamayacak problemler olmadığını söyleyebiliriz. Özellikle dilbilimsel farkındalık ve Arapçanın önemine olan

<sup>41</sup> <https://www.alukah.net/culture/0/87452/>, 30.04.2019.

<sup>42</sup> Tahirhan Aydın, *Arap Dilinin Günümüz Meseleleri*, Ankara: İlâhiyat Yayınları, 2013, s.164

inancın artmasıyla bu hatalar kolaylıkla giderilebilir. Medyada halk dilinin egemenliği zayıflatılarak, toplumun fasih Arapçaya ilgisi artırılabilir ve böylece medya, Arapçaya ciddi anlamda hizmet edebilir.

#### 4. Dil Hatalarının Düzeltmesinde Kur'ân'ın Önemi

Arapçada dil hatası ya da dili kullanırken yapılan hata anlamındaki “ اللحن ” kelimesinin, peygamberimiz (s.a.v.) döneminde bu anlamda kullanıldığı söylenmektedir.<sup>43</sup> Buna delil olarak ise şu hadis rivayet edilir:

أنا أعرب العرب، ولدت في قريش ونشأت في بني سعد، فأتى يأتيني اللحن<sup>44</sup>

“Ben Arapların en fasihiyim, Kureyş'te doğdum ve Beni Sa'd'de büyüdüm, nasıl olur da dili yanlış kullanırım!”

Lahn, ister söze başka bir dili karıştırmak şeklinde ister fesahat unsurlarından herhangi birini ihlâl etme şeklinde olsun dildeki düzenin dışına çıkmaktır.<sup>45</sup>

Ezgi ve beste gibi anlamlara da gelen lahn kelimesi Kur'an'da ise sözün şekli, anlamı ve içeriği anlamında şöyle geçmektedir:

وَلَتَعْرِفَنَّهُمْ فِي لَحْنِ الْقَوْلِ

*Andolsun sen onları konuşma tarzlarından da tanırsın.*<sup>46</sup>

Dil hatalarını düzeltme çalışmaları büyük önem arzetmektedir. Ancak bu konuda da dikkat edilmesi gereken önemli noktalar vardır. Çünkü bazen doğru bir kullanımı yanlış sanıp düzeltmek de sakıncalıdır. Dolayısıyla bu konuda belli başlı standartların ve mercilerin olması gerekmektedir. Bunların başında Kur'an gelmektedir. İkinci olarak hadis-i şerifler gelmektedir. Ebi Amr b. el-Alâ, el-Halil b. Ahmed, el-Kisâi, el-Ferrâ, el-Esmâî gibi birçok dil âlimi, hadis-i şeriflerin dil konularında delil olacağını savunmuştur.

<sup>43</sup> İmîl Bedî' Yakub, *el-Hata ve's-Savab fi'l-Luğa*, Beyrut: Dâru'l-İlmi lil-Melayin, 1983, s.19.

<sup>44</sup> Celâleddin es-Suyûtî, *el-Hasâisu'l-Kubra*, Beyrut: Dâru'l-Kutub el-İlmiyye, 1985, s.110.

<sup>45</sup> Muhammed abu'r-Rab, “Mekâyisu's-Savab ve'l-Hata fi'l-Luğa”, *el-Mecelletü'l-Ürdüniyye*, Sayı:1, 2007, s.126.

<sup>46</sup> Muhammed 47/30.

Ancak Ebi Hasan el-İşbili ve Ebi Hayyan el-Endülüsî gibi âlimler ise hadis-i şeriflerin dil konularında delil olamayacağı kanaatindedirler. Üçüncü olarak ise kelâmu'l-Arab denilen eski dönem şiir ve nesirler gelmektedir.<sup>47</sup>

Fasih Arapçayı yaşatan, geliştiren ve koruyan en büyük kaynak Kur'an'dır. Kur'an, Arapçada dil hatalarının tashihinde ilk müracaat kaynağı olmuştur. İsimler, kalıp ifadeler, birbirine benzerlikten dolayı karıştırılan kelimeler, masdarlar, yabancı kelimeler, çoğul-tekil sorunu, fiillerin müteaddiliği-lâzımlığı, kelimenin müzekkerliği-müennesliğinin belirlenmesi gibi daha birçok konuda yapılan hataların tashihinde Kur'an'a müracaat edilmektedir. Dolayısıyla Kur'an fasih Arapçayı koruyan bir kalkan gibidir.<sup>48</sup>

Kur'an-ı Kerim birçok konuda olduğu gibi Arapça konusunda da rehberlik eden en önemli kaynaktır. Kur'an'ın fasih Arapça olarak indirildiğinden ve Arapçadan bahseden ayetlerden bazıları şunlardır:

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ

*Biz onu, anlayasınız diye, Arapça bir Kuran olarak indirdik.*<sup>49</sup>

وَكَذَلِكَ أَنْزَلْنَاهُ حُكْمًا عَرَبِيًّا

*Böylece Biz Kuran'ı Arapça bir hüküm ve hikmet olarak indirdik.*<sup>50</sup>

لِسَانُ الَّذِي يُلْحَدُونَ إِلَيْهِ أَعْجَبِيٌّ وَهَذَا لِسَانٌ عَرَبِيٌّ مُبِينٌ

*Kastettikleri kimsenin dili yabancıdır, Kuran ise fasih Arapçadır.*<sup>51</sup>

وَكَذَلِكَ أَنْزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا وَصَرَّفْنَا فِيهِ مِنَ الْوَعِيدِ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ أَوْ يُحَدِّثُ لَهُمْ ذِكْرًا

<sup>47</sup> Burhaneddin Nasır b. Ebi'l-Mekarim el-Mutarrizî, *et-Tasvibi'l-Luğavi fî Kitabi'l-Muğrib fî Tertibi'l-Mu'rib*, el-Menüfiye: Havliyyetu Külliyyeti'l-Luğati'l-Arabiyye, 2017, Sayı: 32, s.1568.

<sup>48</sup> Tahirhan Aydın, "Arapçada Yapılan Yaygın Dil Hatalarının Tashihinde Kur'an'a Müracaat", *AÜİFD*, 2010, ss.189-214.

<sup>49</sup> Yusuf 12/2.

<sup>50</sup> Ra'd 13/37.

<sup>51</sup> Nahl 16/103.

*İşte Kuran'ı, Arapça okunmak üzere indirdik, onda tehditleri türlü türlü açıkladık ki belki sakınırlar yahut onlara ibret verir.*<sup>52</sup>

بَلِلسَانِ عَرَبِيٍّ مُبِينٍ

*Apaçık Arap diliyle..*<sup>53</sup>

قُرْآنًا عَرَبِيًّا غَيْرَ ذِي عِوَجٍ لَّعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ

*O, eğriliği olmayan, Arapça bir Kur'an'dır. Belki sakınırlar.*<sup>54</sup>

كِتَابٌ فَصِّحْتِ آيَاتُهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ

*Bu, bilen bir toplum için Arapça bir Kur'an olarak âyetleri genişçe açıklanmış bir kitaptır.*<sup>55</sup>

وَكَذَلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لِتُنذِرَ أُمَّ الْقُرَى وَمَنْ حَوْلَهَا

*Böylece biz sana Arapça bir Kur'an vahyettik ki, şehirlerin anası olan Mekke'de ve çevresinde bulunanları uyarasın.*<sup>56</sup>

إِنَّا جَعَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ

*İyice anlayasınız diye biz, onu Arapça bir Kur'an yaptık.*<sup>57</sup>

<sup>52</sup> Tâ-hâ 20/113.

<sup>53</sup> Şuâra 26/195.

<sup>54</sup> Zümer 39/28.

<sup>55</sup> Fussilet 41/3.

<sup>56</sup> Şûra, 42/7.

<sup>57</sup> Zuhruf, 43/3



**İKİNCİ BÖLÜM**  
**MEDYA DİLİNDE YAYGIN DİL HATALARI**

Dilin en yaygın ve etkili kullanım alanlarından olan medyada her gün pek çok dil hatasıyla karşılaşmaktayız. Üstelik bu hatalar o kadar çok tekrar ediliyor ki, insanların çoğu bu hataların farkına varmamakta ve bunların doğru olduğunu düşünmektedir. Özellikle toplumun farklı kesimlerinin kullandığı sosyal medyada ölçsüz bir dil kullanılmakta ve çok fazla dil hatalarına rastlanmaktadır. Bu hataların başında anlam bozukluğu, yanlış ve gereksiz sözcük kullanımı, yabancı sözcük ve terim kullanımı ve imlâ kurallarının ihlâli gibi hatalar gelmektedir. Medya dilinde yaygın dil hatalarını ele aldığımız bu bölümde Arap medyasından örnekler sunulmuştur. Medyadan verilen örnek cümlelerin çevirileri yapılmış ve doğru kullanımları parantez içinde verilmiştir.

## 1. Fiillerin Kullanımı ile İlgili Hatalar

### 1.1. تَمَّ

تَمَّ fiili, medyada hatalı kullanılan fiillerin başında gelir. Çoğu zaman cümledeki asıl fiilin edilgen halini kullanmaktan kaçınarak fiilin mastarının başına adeta bir yardımcı fiil olarak يَتِمُّ تَمَّ، fiili getirilir. Örneğin; افْتَتَحَ مَسْجِدٌ فِي مَدِينَةٍ... (Bir şehirde cami açılışı yapıldı.) yerine تَمَّ افْتِتَاحُ مَسْجِدٍ فِي مَدِينَةٍ... denilmektedir. Yine عَقِدَ الْمُؤْتَمَرِ تَمَّ عَقْدُ الْمُؤْتَمَرِ الْأَمْنِيِّ (Yıllık güvenlik konferansı gerçekleştirildi.) yerine تَمَّ عَقْدُ الْمُؤْتَمَرِ الْأَمْنِيِّ şeklinde kullanılmaktadır.

تَمَّ fiili, eksik bir şeyin tamamlanması kemale ermesi<sup>58</sup> anlamlarına gelmektedir.

Bu anlamda تَمَّ fiili, Kur'an-ı Kerimde farklı ayetlerde şöyle geçmektedir:

فَتَمَّ مِيقَاتُ رَبِّهِ أَزْبَعِينَ لَيْلَةً

*Böylece Rabbinin belirlediği vakit kırk geceye tamamlandı.*<sup>59</sup>

<sup>58</sup> el-Mu'cemu'l-Vasît, s.109.

<sup>59</sup> Araf 7/142

رَبَّنَا أَتِمِّمْ لَنَا نُورَنَا

*Ey Rabbimiz! Nûrumuzu bizim için tamamla.*<sup>60</sup>

ثُمَّ أَتَمُّوا الصِّيَامَ إِلَى اللَّيْلِ

*Sonra da akşama kadar orucu tam tutun.*<sup>61</sup>

الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتِمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي

*Bugün sizin için dininizi kemale erdirdim ve size nimetimi tamamladım.*<sup>62</sup>

Ayetlerden de anlaşılacağı üzere تَمَّ fiili, bir şeyin tamamlanması, kemâle ermesi ve eksikliğinin giderilmesi anlamlarına gelmektedir. Oysa modern kullanımda fiilin bu anlamları dikkate alınmadan ve cümlede edilgen fiil kullanımından kaçarak bu fiilin yardımcı bir fiil olarak kullanıldığını görülmektedir.

Aşağıda bu fiilin medyada yanlış kullanımıyla ilgili örnekler verilmiştir:

قال مصدر بوزارة الخارجية الروسية، اليوم السبت 27 يناير/ كانون الثاني، إنه سيتم عقد

مؤتمر سوتشي حتى في حال غياب "قوى الثورة والمعارضة السورية"<sup>63</sup>

(قال مصدر بوزارة الخارجية الروسية، اليوم السبت 27 يناير/ كانون الثاني، إنه سيعقد مؤتمر

سوتشي حتى في حال غياب "قوى الثورة والمعارضة السورية")

“Rusya Dışişleri Bakanlığında bir kaynak, 27 Ocak Cumartesi (bugün) yaptığı

açıklamada, Soçi konferansının "Devrim Güçleri ve Suriye muhalefeti" olmasa bile

düzenleneceğini söyledi.”

<sup>60</sup> Tahrim 66/8

<sup>61</sup> Bakara 2/187

<sup>62</sup> Maide 5/3

<sup>63</sup> <https://arabic.sputniknews.com/russia/201801271029533357--غياب-في-حال-غياب--> /الهيئة-السورية-التفاوضية, 28.07.2019.



قال مصدر في مكتب الرئيس الفرنسي، إيمانويل ماكرون، في قصر الإليزيه، الأحد، إن آلية فض

النزاع بشأن الاتفاق النووي الإيراني لن يتم تفعيلها الآن.<sup>64</sup>

(قال مصدر في مكتب الرئيس الفرنسي، إيمانويل ماكرون، في قصر الإليزيه، الأحد، إن آلية فض

النزاع بشأن الاتفاق النووي الإيراني لن تُفَعَّلَ الآن.)

“Fransa Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron'un, Elysee sarayındaki ofisinde bir kaynak Pazar günü yaptığı açıklamada, İran nükleer anlaşmasıyla ilgili ihtilaf çözüm mekanizmasının şu anda aktif olmayacağını söyledi.”

قالت قيادة الجيش في جنوب السودان، إن جثمان الراحل الجنرال جونسون قونج بليو، سيتم

دفنه في العاصمة جوبا، بعد أن أعلنت أسرته الموافقة على ذلك.<sup>65</sup>

(قالت قيادة الجيش في جنوب السودان، إن جثمان الراحل الجنرال جونسون قونج بليو،

سَيُدْفَنُ في العاصمة جوبا، بعد أن أعلنت أسرته الموافقة على ذلك.)

“Sudan’ın güneyindeki ordu komutanlığı, vefat eden general Johnson Gong Bleu’nun cesedinin ailesi tarafından onay verildikten sonra başkent Juba’ya defnedileceğini söyledi.”

<sup>64</sup> <https://www.alarabiya.net/ar/iran/2019/07/07/ماكرون-يستتكر-انتهاك-ايران-لالتزاماتها-النوية>, 29.07.2019.

<sup>65</sup> <https://www.sudanakhbar.com/534867>, 29.07.2019.

## 1.2. شَنَّ على، شَنَّ ضِدَّ

شَنَّ fiili على harfi ceri ile kullanıldığında düşmana saldırı, baskın düzenlemek<sup>66</sup>

savaş açmak anlamlarına gelmektedir. Eşdisimsel bir ifade olarak medyada sıkça شَنَّ

شَنَّ هجوماً/حرباً ضِدَّ... medyada ... شَنَّ هجوماً/حرباً على... şeklinde kullanılan bu ifade bazen

şeklinde yanlış kullanılmaktadır.

Örneğin; <sup>67</sup> امریکا غیر قادره ولا تجرؤ علی شَنَّ حرب ضِدَّ ایران; <sup>68</sup>

olması gerekmektedir:

(امریکا غیر قادره ولا تجرؤ علی شَنَّ حرب علی ایران)

“Amerika'nın ne gücü yeter ne de İran'a karşı savaş açmaya cesaret eder.”

Medyada شَنَّ fiilinin ضِدَّ kelimesiyle yanlış kullanıldığı başka örneklere bakalım:

ترامب: لا حاجة لموافقة كونغرس علی شَنَّ هجوم ضِدَّ ایران<sup>68</sup>

(ترامب: لا حاجة لموافقة كونغرس علی شَنَّ هجوم علی ایران)

“Trump: İran'a yönelik bir saldırı için Kongre'nin onayına gerek yok.”

أمیرکا شَنَّت هجوماً إلكترونياً ضِدَّ ایران بعد إسقاط درون<sup>69</sup>

(أمیرکا شَنَّت هجوماً إلكترونياً علی ایران بعد إسقاط درون)

“Amerika, dronun düşürülmesinden sonra İran'a karşı siber saldırı başlattı.”

<sup>66</sup> el-Mu'cemu'l-Vasît, s.522.

<sup>67</sup> <http://almanar.com.lb/5227477>, 12.05.2019.

<sup>68</sup> <https://www.aa.com.tr/ar/1514885/شَنَّ-هجوم-ضد-ایران>, 23.07.2019.

<sup>69</sup> <https://www.skynewsarabia.com/world/1261659>, 23.07.2019.

اعتقلت السلطات الأمريكية أربعة أمريكيين بتهمة التخطيط لشن هجوم بالقنابل والأسلحة ضد

تجمع للمسلمين في ولاية نيويورك<sup>70</sup>

(اعتقلت السلطات الأمريكية أربعة أمريكيين بتهمة التخطيط لشن هجوم بالقنابل والأسلحة

على تجمع للمسلمين في ولاية نيويورك)

“ABD makamları New York eyaletinde müslümanların mitingine bombalı ve silahlı saldırı planladığı suçlamasıyla dört Amerikalıyı tutukladı.”

شنت القوات العراقية هجوما واسعا الاثنين 2 مارس/آذار ضد مواقع تنظيم "الدولة الإسلامية"

في محافظة صلاح الدين.<sup>71</sup>

(شنت القوات العراقية هجوما واسعا الاثنين 2 مارس/آذار على مواقع تنظيم "الدولة

الإسلامية" في محافظة صلاح الدين.)

“Irak kuvvetleri, 2 Mart Pazartesi günü, Selahaddin bölgesindeki DAESH mevzilerine yönelik büyük bir saldırı düzenledi.”

<sup>70</sup> <http://www.bbc.com/arabic/world-46968540>, 23.07.2019.

<sup>71</sup> <http://alarbelyoum.com/show1576>, 29.07.2019.

### 1.3. ينبغي ل، ينبغي على

Harfi cerlerin yerli yerinde kullanılması medya dilindeki incelik ve titizlik açısından çok önemlidir. Arapçada harfi cerler bazı fiillerle birlikte kullanılmaktadır. Harfi cerler, fillere geçişlilik sağlamakta ve anlam yüklemeye önemli rol üstlenmektedirler. Fiillere uygun harfi cerler kullanılmadığı takdirde farklı ya da zıt anlamlar ortaya çıkabilmektedir.

Bu fillerden biri de ينبغي، انبغى fiilidir. ل harfi ceriyle geçişli yapılan bu fiil medyada çoğu zaman على harfi ceriyle geçişli yapılarak yanlış kullanılmaktadır.

Örneğin;

ينبغي على الحكومة وضع حد للهجمات ضد المدنيين<sup>72</sup>

Bu cümle için fiilin aşağıdaki gibi ل harfi ceriyle kullanılması gerekmektedir:

(ينبغي للحكومة وضع حد للهجمات ضد المدنيين.)

“Hükümetin sivillere yönelik saldırılara son vermesi gerekiyor.”

Nitekim Kur’an’da da bu fiilin ل harfi ceriyle kullanıldığını görüyoruz:

وَمَا يَنْبَغِي لِلرَّحْمَنِ أَنْ يَتَّخِذَ وُلْدًا

*Hâlbuki Rahmân'a bir çocuk edinmek yakışmaz.*<sup>73</sup>

لَا الشَّمْسُ يَنْبَغِي لَهَا أَنْ تُدْرِكَ الْقَمَرَ وَلَا اللَّيْلُ سَابِقُ النَّهَارِ

<sup>72</sup> <https://www.hrw.org/ar/news/2008/02/10/234378>, 15.05.2019.

<sup>73</sup> Meryem 19/92.

*Ne güneş aya yetişebilir, ne de gece gündüzü geçebilir. Her biri bir yörüngede  
yüzmektedir.*<sup>74</sup>

وَمَا عَلَّمْنَاهُ الشِّعْرَ وَمَا يَنْبَغِي لَهُ إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ وَقُرْآنٌ مُّبِينٌ

*Biz, o Peygamber'e şiir öğretmedik. Bu, ona yaraşmaz da. O(na verdiğimiz) ancak bir  
öğüt ve apaçık bir Kur'an'dır.*<sup>75</sup>

قَالَ رَبِّ اغْفِرْ لِي وَهَبْ لِي مُلْكًا لَا يَنْبَغِي لِأَحَدٍ مِنْ بَعْدِي إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ

*Süleyman, "Ey Rabbim! Beni bağışla. Bana, benden sonra kimseye lâyük olmayacak bir  
mülk (hükümranlık) bahşet! Şüphesiz sen çok bahşedicisin!" dedi.*<sup>76</sup>

Eğer bu fiilden sonra masdarı müevvel gelirse fiil harfi cersiz de geçişli olabilir.<sup>77</sup>

Örneğin;

كيف ينبغي أن تتعامل الشركات مع الموظف المثير للمشاكل؟<sup>78</sup>

“Şirketlerin sorun çıkaran bir çalışana nasıl davranması gerekiyor?”

ينبغي ألا يكون أي حظر على حرية تدفق المعلومات ذات طبيعة مخالفة لقانون حقوق الإنسان

والقانون الإنساني.<sup>79</sup>

“İnsan haklarına ve insancıl hukuka aykırı nitelikte olan bilgi paylaşımı özgürlüğüne  
yasak getirilmemelidir.”

Aşağıdaki cümlelerde bu fiilin medyada على harfi ceriyle yanlış kullanımıyla ilgili

örnekler verilmiştir:

<sup>74</sup> Yasin 36/40.

<sup>75</sup> Yasin 36/69.

<sup>76</sup> Sad 38/3.

<sup>77</sup> Hâlid b. Hilâl, *Ahtâ' Luğaviyye Şâi'a*, Mektebetu'l-Cil el-Vaid, t.y., s.42.

<sup>78</sup> <http://www.bbc.com/arabic/vert-cap-38618064>, 12.05.2019.

<sup>79</sup> <https://www.hrw.org/ar/news/2009/01/06/235159>, 29.07.2019.

ما الذي ينبغي على الحكومة والتحالف القيام به بعد جريمة قاعدة العند؟<sup>80</sup>

(ما الذي ينبغي للحكومة والتحالف القيام به بعد جريمة قاعدة العند؟)

“el-Aned üssü cinayetinden sonra hükümetin ve koalisyonun ne yapması gerekiyor?”

ماذا ينبغي على الحكومة العراقية أن تفعل لمعالجة الغضب الشعبي؟<sup>81</sup>

(ماذا ينبغي للحكومة العراقية أن تفعل لمعالجة الغضب الشعبي؟)

“Irak hükümeti halkın öfkesini dindirmek için ne yapmalı?”

#### 1.4. أجب عن، أجب على

Medyada sıkça kullanılan fiillerden olan أجب عن harfi ceri alması gerekirken çoğu zaman yanlış bir şekilde على harfi ceriyle kullanılmaktadır. Genellikle أجب عن ve إجابة عن سؤاله şeklinde kullanılan bu ifadenin doğru şekli el-Cevheri'nin *es-Sıhah*<sup>82</sup> ve İbn Manzur'un *Lisanu'l Arab*<sup>83</sup> adlı eserlerinde أجب عن سؤاله ve إجابة عن سؤاله (Sorusunu yanıtladı.) şeklinde geçmektedir.

Örneğin;

وهكذا أجب اللاعب على سؤال "هل ستجدد للنادي"؟<sup>84</sup>

<sup>80</sup> <https://www.yemenakhbar.com/1813008>, 29.07.2019.

<sup>81</sup> <https://carnegie-mec.org/2018/09/04/ar-pub-77386>, 29.07.2019.

<sup>82</sup> İsmail b. Hammâd el-Cevheri, *Tâcu'l-luğa ve Sıhâhu'l-'Arabiyye*, Daru İhyai't-Turasi'l-Arabi, 1999, c.1. s.91.

<sup>83</sup> İbn Manzur, *Lisanu'l-Arab*, Daru İhyai't-Turasi'l-Arabi, 1997, c.2, s.405.

<sup>84</sup> <https://al-marsd.com/212331.html>, 17.06.2019.

Bu cümledeki أجب fiilinin doğru kullanımını aşağıdaki gibi عن harfi ceriyle

kullanılması şeklinde olacaktır:

(وهكذا أجب اللاعب عن سؤال "هل ستجدد للنادي؟")

“Kulübü (sözleşmeyi) yenileyecek misin? sorusuna oyuncu şöyle cevap verdi...”

Aşağıda bu fiilin medyada yanlış kullanımıyla ilgili örnekler sunulmuştur:

أجاب لو كانغ المتحدث باسم وزارة الخارجية الصينية على سؤال الصحفي في المؤتمر الصحفي

الاعتيادي يوم 20 يونيو عام 2019<sup>85</sup>

(أجاب لو كانغ المتحدث باسم وزارة الخارجية الصينية عن سؤال الصحفي في المؤتمر الصحفي

الاعتيادي يوم 20 يونيو عام 2019)

“Çin Dışişleri Bakanlığı sözcüsü Lu Kang, gazetecinin sorusuna 20 Haziran’da düzenli olarak gerçekleştirdiği basın toplantısında cevap verdi.”

هكذا أجب نتنياهو على سؤال حول الموقف من اغتيال خاشقجي<sup>86</sup>

(هكذا أجب نتنياهو عن سؤال حول الموقف من اغتيال خاشقجي)

“Netanyahu, Kaşıkçı suikastıyla ilgili tutumun sorulduğu bir soruya böyle cevap verdi.”

في طريق عودته من الرباط إلى روما مساء أمس الأحد عقد البابا فرنسيس مؤتمراً صحفياً على

متن الطائرة، كما جرت العادة، وأجاب خلاله على أسئلة الصحفيين الذين قاموا بتغطية هذه

الزيارة البابوية.<sup>87</sup>

<sup>85</sup><http://www.chinaarabcf.org/ara/zagx/zgsd/t1674817.htm>, 23.07.2019.

<sup>86</sup><https://arabi21.com/story/1144428/>, 23.07.2019.

<sup>87</sup><https://www.vaticannews.va/ar/pope/news/2019-04/pope-morocco-inflight-press-conference-papmar.html>, 23.07.2019.

(في طريق عودته من الرباط إلى روما مساء أمس الأحد عقد البابا فرنسيس مؤتمراً صحفياً على متن الطائرة، كما جرت العادة، وأجاب خلاله عن أسئلة الصحفيين الذين قاموا بتغطية هذه

الزيارة البابوية.)

“Pazar akşamı Rabat'tan Roma'ya dönüş yolunda Papa Francis, her zaman olduğu gibi uçakta bir basın toplantısı düzenledi ve toplantıda ziyareti izleyen gazetecilerin sorularını yanıtladı.”

وأجاب السفير عريقات على أسئلة الصحفيين<sup>88</sup>

(وأجاب السفير عريقات عن أسئلة الصحفيين)

“Büyükelçi Ureykat gazetecilerin sorularını yanıtladı.”

### 1.5. نَأْسَفُ لِي، نَأْسَفُ عَلَيَّ

Medyada hatalı olarak kullanılan fiillerden biri de نَأْسَفُ، يَأْسَفُ fiilidir. Üzölmek, acımak, pişman olmak<sup>89</sup> anlamlarına gelen bu fiil عَلَيَّ harfi ceriyle kullanılması gerekirken bazen لِي harfi ceriyle yanlış kullanılmaktadır. İbn Manzur ve Firuzabadi'ye göre bu fiil üzüntü ve kızgınlıkta mübalağa, geçip giden bir şey için üzölmek,<sup>90</sup> tasalanmak, ah vah etmek anlamlarına<sup>91</sup> gelir ve عَلَيَّ harfi ceriyle kullanılır.

<sup>88</sup> <http://www.maannews.net/Content.aspx?id=543270>, 30.07.2019.

<sup>89</sup> *el-Mu'cemu'l-Vasît*, s.38.

<sup>90</sup> İbn Manzur, *a.g.e.* s.142.

<sup>91</sup> Mecduddîn Muhammed b. Ya'kub el-Fîrûzâbâdî, *el-Kamûsu'l-Muhît*, Dimeşek: Müessesetü'r-Risale, 1998, s.792.



Kur'an'da bu fiil şu şekilde geçmektedir:

وَتَوَلَّى عَنْهُمْ وَقَالَ يَا أَسْفَىٰ عَلَىٰ يُوسُفَ

*Onlardan yüz çevirdi ve "Vah! Yûsuf'a vah!" dedi.*

Medyadan bir örnek verecek olursak;

حين ينقطع البرنامج فجأة، فتظهر تلك الإشارة غير المرحب بها "نأسف لهذا الخلل الفني"<sup>92</sup>

Bu cümledeki *أَسْفَىٰ* fiilin doğru kullanımı aşağıdaki gibi *على* harfi ceriyle

kullanılması şeklinde olacaktır:

(حين ينقطع البرنامج فجأة، فتظهر تلك الإشارة غير المرحب بها "نأسف على هذا الخلل الفني".)

"Program aniden kesildiğinde, "Bu teknik hata için özür dileriz" diye istenmeyen bu mesaj çıkıyor."

Aşağıdaki cümlede de bu fiilin medyada *لِ* harfi ceriyle yanlış kullanıldığı

görülmemektedir.

إيلي نيسان: نأسف لهذه الإزعاجات التي من الممكن أن تأتي من الطرفين<sup>93</sup>

(إيلي نيسان: نأسف على هذه الإزعاجات التي من الممكن أن تأتي من الطرفين)

"Elie Nisan: Her iki taraftan da gelebilecek bu rahatsızlıklardan dolayı üzüntü duyuyoruz."

<sup>92</sup><http://www.alriyadh.com/704571#>, 17.06.2019.

<sup>93</sup><https://www.aljazeera.net/programs/infocus/2005/1/10/فلسطين-أرض-المقدسات>, 29.07.2019.

## 1.6. تَخْرَجُ فِي، تَخْرَجُ مِنْ

Öğrenmek, eğitim görmek anlamlarına gelen تَخْرَجُ fiili çoğu zaman مِنْ harfi ceriyle yanlış kullanılmaktadır. Doğrusu ise فِي harfi ceriyle (Enstitüden mezun oldu.) şeklinde kullanılmalıdır. Herhangi bir enstitüde veya üniversitede eğitim görüp diploma alan için مُتَخَرِّجٌ، خَرِيْجٌ، خَرِيْجٌ denir.<sup>94</sup> Dolayısıyla herhangi bir üniversitede ya da bir enstitüde eğitim gördü ve diploma aldı diyeceğimiz zaman، تَخْرَجُ فِي جامعة أو، تَخْرَجُ فِي جامعة أو، تَخْرَجُ فِي جامعة أو şeklinde kullanmamız gerekmektedir.

Medyada تَخْرَجُ fiilinin مِنْ harfi ceriyle yanlış kullanıldığı örnekler:

قصة تحد ونجاح...تخرّجت مع ابنتها من الجامعة في يوم واحد.<sup>95</sup>

(قصة تحد ونجاح...تخرّجت مع ابنتها في الجامعة في يوم واحد)

“Zorun ve başarının hikâyesi... Kızıyla birlikte aynı gün üniversiteden mezun oldu.”

هذه الجامعة هي نفس الجامعة التي تخرج منها الرئيس الأمريكي السابق باراك أوباما، كما وتخرج منها أيضا جورج بوش، وهيلاري كلينتون. هذا بالإضافة إلى تخرج الفيلسوف والمفكر الفلسطيني إدوارد سعيد من هذه الجامعة العالمية، الذي أصبح الآن أستاذ الأدب المقارن في

جامعة كولومبيا.<sup>96</sup>

<sup>94</sup>el-Adnani, a.g.e. s.77.

<sup>95</sup><https://www.alarabiya.net/ar/saudi-today>, 17.06.2019.

<sup>96</sup><http://hayatouki.com/news/content/2487322>, 24.07.2019.

(هذه الجامعة هي نفس الجامعة التي تخرج فيها الرئيس الأمريكي السابق باراك أوباما، كما وتخرج فيها أيضا جورج بوش، وهيلاري كلينتون. هذا بالإضافة إلى تخرج الفيلسوف والمفكر الفلسطيني إدوارد سعيد في هذه الجامعة العالمية، الذي أصبح الآن أستاذ الأدب المقارن في جامعة كولومبيا.)

“Bu üniversite ABD eski Başkanı Barack Obama, George Bush ve Hillary Clinton’ın mezun olduğu aynı üniversitedir. Ayrıca, şu anda Kolombiya Üniversitesinde karşılaştırmalı edebiyat profesörü olan Filistinli filozof ve düşünür Edward Said bu uluslararası üniversiteden mezun oldu.”

ففي مقال كتبه السياسي الأمريكي البارز واين ألين روت، يقول إنه تخرج من جامعة كولومبيا

التي درس فيها الرئيس أوباما<sup>97</sup>

(ففي مقال كتبه السياسي الأمريكي البارز واين ألين روت، يقول إنه تخرج في جامعة كولومبيا

التي درس فيها الرئيس أوباما)

“Amerikalı ünlü politikacı Wayne Allyn Root yazdığı bir makalede, Başkan Obama'nın eğitim aldığı Kolombiya Üniversitesi'nden mezun olduğunu söyledi.”

تخرجت للتو من جامعة هارفارد كمحامية مختصة في مجال حماية البيئة.<sup>98</sup>

(تخرجت للتو في جامعة هارفارد كمحامية مختصة في مجال حماية البيئة.)

“Harvard Üniversitesi'nden çevreyi koruma alanında uzman avukat olarak yeni mezun oldu.”

<sup>97</sup> <https://www.aremnews.com/latest-news/2277>, 29.07.2019.

<sup>98</sup> <https://www.dw.com/ar/ميركل-من-هارفارد-إذا-هدمنا-الجدران-يصبح-كل-شيء-ممكناً>, 29.07.2019.

## 1.7. تزوّجها، تزوّج بها، تزوّج منها

Evlenmek<sup>99</sup> anlamına gelen تزوّج fiilinin kullanımıyla ilgili de sıkça hata yapılmaktadır. Bunlardan en yaygını تزوّج منها şeklinde fiilin مِنْ harfi ceriyle kullanılmasıdır. Örneğin;

سافرَ صالح إلى بَلَدِ عائِشة وتزوَّجَ منها (Salih, Ayşe'nin ülkesine gitti ve onunla evlendi.) cümlesindeki fiilin kullanımı yanlış olup doğrusu ise تزوّج بها ya da تزوّجها şeklindedir.<sup>100</sup>

Aşağıda bu fiilin مِنْ تزوّج şeklinde medyada yanlış kullanımıyla ilgili örnekler verilmiştir:

تزوج لاعب كرة هولندي شهير من أميرة ماليزية في ولاية جوهر جنوبي البلاد، بعد قصة حب

قوية جمعت الطرفين<sup>101</sup>

(تزوج لاعب كرة هولندي شهير أميرة/بأميرة ماليزية في ولاية جوهر جنوبي البلاد، بعد قصة حب

قوية جمعت الطرفين)

“Hollandalı ünlü futbolcu, iki tarafı birleştiren güçlü bir aşk ilişkisinden sonra, ülkenin güneyindeki Johar eyaletinde Malezya prensesiyle evlendi.”

<sup>99</sup> *el-Mu'cemu'l-Vasît*, s.430.

<sup>100</sup> *Mu'cemu'l-Ağlât*, s.114.

<sup>101</sup> <https://www.elbalad.news/2892718>, 17.06.2019.

تزوج الأمير هاري حفيد ملكة إنجلترا اليزابيث الثانية، رسمياً من الممثلة الأمريكية ميغان

ماركل.<sup>102</sup>

(تزوج الأمير هاري حفيد ملكة إنجلترا اليزابيث الثانية، رسمياً الممثلة الأمريكية/بالممثلة

الأمريكية ميغان ماركل.)

“Kraliçe II. Elizabeth'in torunu Prens Harry, Amerikalı aktris Megan Markle ile evlendi.”

تزوج الممثل البريطاني جود لو من صديقتة فيليبيا كون في مراسم اقتصرت على أفراد أسرتهما

في لندن أمس الأول الثلاثاء.<sup>103</sup>

(تزوج الممثل البريطاني جود لو صديقتة/بصديقتة فيليبيا كون في مراسم اقتصرت على أفراد

أسرتهما في لندن أمس الأول الثلاثاء.)

“İngiliz aktör Jude Law, önceki Salı günü Londra'da aileleriyle sınırlı bir törenle, kız arkadaşı Phillipia Coan ile evlendi.”

تزوج الممثل البريطاني إدريس إلبا، الذي اختير العام الماضي الرجل الأكثر جاذبية في العالم، من

عارضة الأزياء سابرينا دور في المملكة المغربية.<sup>104</sup>

(تزوج الممثل البريطاني إدريس إلبا، الذي اختير العام الماضي الرجل الأكثر جاذبية في العالم،

عارضة الأزياء/بعارضة الأزياء سابرينا دور في المملكة المغربية.)

“Geçen yıl dünyanın en çekici erkeği seçilen İngiliz oyuncu İdris Elba, Faslı model Sabrina Dor ile evlendi.”

<sup>102</sup> <http://www.bbc.com/arabic/world-44184640>, 24.07.2019.

<sup>103</sup> <https://www.arabmubasher.com/115676>, 24.07.2019.

<sup>104</sup> <https://www.alarabiya.net/ar/last-page/2019/04/27/الرجل-الأكثر-جاذبية-بالعالم-يتزوج-سابرينا-دور-بالمغرب> 24.07.2019.

## 1.8. تُعَدُّ، تُعْتَبَرُ

Anlamca birbirlerinden farklı olmalarına rağmen çoğu zaman تُعَدُّ yerine تُعْتَبَرُ ve türevleri yanlış bir şekilde kullanılmaktadır. Hatta birçok dil sözlüğü, edebiyat ve şiir erbabı bu şekilde yanlış kullanmıştır.

Örneğin; تُعَدُّ القراءَةُ مصباحَ طَرِيقِ المؤمنِ في هذا الزمانِ المظلمِ cümlesi, تُعَدُّ القراءَةُ مصباحَ طَرِيقِ المؤمنِ في هذا الزمانِ المظلمِ şeklinde تُعَدُّ fiiliyle kullanılmalıdır. (Okumak; bu karanlık dönemde inanan kişinin kandili sayılır.)

Çünkü تُعَدُّ sayılır, addedilir anlamında, تُعْتَبَرُ ise ibret, ders alınır anlamındadır.<sup>105</sup> Aynı şekilde aşağıdaki cümlede تُعْتَبَرُ yerine تُعَدُّ fiilinin kullanılması gerekmektedir.

<sup>106</sup> تُعْتَبَرُ الشَّمْسُ هي واحدة من النجوم التي توجد في المركز الخاص بالنظام الشمسي

(تُعَدُّ الشَّمْسُ هي واحدة من النجوم التي توجد في المركز الخاص بالنظام الشمسي)

“Güneş, güneş sistemine özgü merkezde yer alan yıldızlardan biri kabul edilir.”

Nitekim Kur’an’da bu kelimelerin ayrımı aşağıdaki ayetlerde açıkça görülmektedir:

فَاعْتَبِرُوا يَا أُولِيَ الْأَبْصَارِ

*Ey basiret sahipleri, ibret alın.*<sup>107</sup>

وَقَالُوا مَا لَنَا لَا نَرَى رِجَالًا كُنَّا نَعُدُّهُمْ مِنَ الْأَشْرَارِ

*Yine şöyle derler: Dünyada kendilerini kötü saydığımız adamları acaba neden*

*göremiyoruz?*<sup>108</sup>

<sup>105</sup> Hâlid b. Hilâl b.Nasır el-İbri, *Ahta’ Luğaviyye Şâi’a*, Maskat: Mektebetu’l-Cîl el-Vâid, 2006. s.106.

<sup>106</sup> <https://www.mosoah.com/science/astronomy/characteristics-of-the-sun/>, 20.06.2019.

<sup>107</sup> Haşır 59/2.

<sup>108</sup> Sâd 38,62.

Buna göre medyada geçen aşağıdaki cümlelerde عَدَّ fiilin yerine اُعْتَبَرَ fiili kullanılması daha doğru olacaktır:

إيران تعتبر تصريحات مندوب السعودية في الأمم المتحدة "إيجابية"<sup>109</sup>

(إيران تُعَدُّ تصريحات مندوب السعودية في الأمم المتحدة "إيجابية")

“İran, Suudi Arabistan’ın BM’deki delegesinin açıklamalarını “olumlu” buluyor.”

التحالف العربي يعتبر استهداف محطات ضخ النفط في السعودية "جريمة حرب"<sup>110</sup>

(التحالف العربي يُعَدُّ استهداف محطات ضخ النفط في السعودية "جريمة حرب")

“Arap koalisyonu, Suudi Arabistan'daki iki petrol pompa istasyonunun hedef alınmasını "savaş suçu" sayıyor..

إن الطريقة التي تتعامل بها مع موظفي الاستقبال تُعتبر دليلاً على تركيبة شخصيتك.<sup>111</sup>

(إن الطريقة التي تتعامل بها مع موظفي الاستقبال تُعَدُّ دليلاً على تركيبة شخصيتك.)

“Resepsiyon personeli ile iletişim tarzınız, karakter yapınızın kanıtı sayılır.”

لماذا يُعتبر أطفال السويد مميزين?<sup>112</sup>

(لماذا يُعَدُّ أطفال السويد مميزين؟)

“İsveç'in çocukları neden seçkin sayılır?”

<sup>109</sup> <https://arabic.cnn.com/middle-east/article/2019/07/28/iran-welcomes-saudi-invitation-negotiation>, 29.07.2019.

<sup>110</sup> [https://arabic.rt.com/middle\\_east/1019688](https://arabic.rt.com/middle_east/1019688) -رويترز-التحالف-العربي-يعتبر-استهداف-محطات-ضخ-النفط-أنها-جريمة-حرب-#، 29.07.2019.

<sup>111</sup> <https://midan.aljazeera.net/miscellaneous/2017/5/27/8>، سلوكيات-تجعل-الناس-يقيمون-شخصيتك-، 29.07.2019.

<sup>112</sup> <https://www.cnbcarabia.com/news/view/54985/program/41>، 29.07.2019.

## 1.9. أَثَّرَ فِي، أَثَّرَ عَلَى

Medyada sıkça kullanılan ve geçişliliği yapılırken في harfi ceri yerine على harfi ceriyle geçişliliği yapılarak hatalı kullanılan fiillerden biri de أَثَّرَ fiilidir. أَثَّرَ bir şeyi etkilemek, bir şeyde iz bırakmak<sup>113</sup> anlamlarına gelmektedir. Ayrıca bu fiilin أَثَّرَ بِ şeklinde kullanımı da fasihtir.

Mesela bu fiilin aşağıdaki cümlede kullanımını yanlıştır:

أَثَّرَ فُلَانٌ عَلَيْهِ تَأْثِيرًا كَبِيرًا.

Bu cümlenin doğru kullanımını ise أَثَّرَ fiilinin ya في harfi ceriyle ya da بِ harfi ceriyle aşağıdaki gibi kullanılmalıdır:

(أَثَّرَ فُلَانٌ فِيهِ تَأْثِيرًا كَبِيرًا.)

(أَثَّرَ فُلَانٌ بِهِ تَأْثِيرًا كَبِيرًا.)<sup>114</sup>

“Birisi onu çok etkiledi.”

Şimdi bu fiilin medyada hatalı kullanımıyla ilgili birkaç örnek verelim:

وهذا من شأنه كذلك أن يؤثر إيجابيا على المجتمع وقدرته على مواكبة ومنافسة التقدم

الحاصل في العالم.<sup>115</sup>

<sup>113</sup> İbn Manzur, *a.g.e.* c.4. s.5.

<sup>114</sup> el-Adnâni, *a.g.e.* s.21.

<sup>115</sup> <https://www.hespress.com/writers/339200.html>, 19.07.2019.



وهذا من شأنه كذلك أن يؤثر إيجابيا في المجتمع/بالمجتمع وقدرته على مواكبة ومنافسة

(التقدم الحاصل في العالم).

“Bunun aynı zamanda toplum üzerinde ve toplumun dünyadaki gelişmelere ayak uydurma ve rekabet etme kabiliyeti üzerinde olumlu bir etkisi olacaktır.”

أثر الإنترنت على التعليم والتعلم<sup>116</sup>

(أثر الإنترنت في التعليم/بالتعليم والتعلم)

“İnternetin öğretme ve öğrenmeye etkisi..”

ويبين أنّ التدخين يؤثر على القلب بشكل كبير.<sup>117</sup>

(ويبين أنّ التدخين يؤثر في القلب/بالقلب بشكل كبير)

“Sigara içmenin kalbi önemli ölçüde etkilediğini göstermektedir.”

هل يؤثر العطس على الجنين في فترة الحمل؟<sup>118</sup>

(هل يؤثر العطس في الجنين/بالجنين في فترة الحمل؟)

“Hamilelik döneminde hapşırarak bebeği etkiler mi?”

السكري يؤثر على صحة الجلد<sup>119</sup>

(السكري يؤثر في صحة/بصحة الجلد)

“Diabetes cilt sağlığını etkiler.”

<sup>116</sup> <https://mawdoo3.com/>, 19.07.2019.

<sup>117</sup> <https://www.dailymedicalinfo.com/view-article/>, 19.07.2019.

<sup>118</sup> <https://www.dw.com/ar/هل-يؤثر-العطس-على-الجنين-في-فترة-الحمل/a-43753553>, 29.07.2019.

<sup>119</sup> <https://www.elconsolto.com/error.html?aspxerrorpath=/chronic/chronic-news/details/2019/2/19/1517566/-20%.2029.07.2019%20%20علامات-تحذيرية-20%2029.07.2019%20%20السكري-يؤثر-على-صحة-الجلد-علامات-تحذيرية-20%2029.07.2019>.

ما يحدث في المنزل يؤثر بشكل كبير وطويل الأمد على الصحة العقلية والتطور لدى الطفل.<sup>120</sup>

ما يحدث في المنزل يؤثر بشكل كبير وطويل الأمد في الصحة / بالصحة العقلية والتطور لدى

(الطفل).

“Evde olup bitenler, çocuğun akıl sağlığını ve gelişimini önemli ölçüde ve uzun vadeli etkiler.”

### 1.10. أَكَّدَ، أَكَّدَ عَلَى

Medyada sıkça kullanılan pekiştirmek, vurgulamak anlamındaki أَكَّدَ fiili, çoğu zaman أَكَّدَ fiili ya da بِ harfi cerleriyle geçişliliği yapılarak yanlış kullanılmaktadır. Oysa أَكَّدَ fiili harfi cer almadan geçişli olan fiillerdendir.<sup>121</sup>

Aşağıda bu fiilin medyada yanlış kullanımıyla ilgili örnekler verilmiştir:

القمة العربية تؤكد على حق السعودية في الدفاع عن أراضيها<sup>122</sup>

(القمة العربية تؤكد حق السعودية في الدفاع عن أراضيها)

“Arap zirvesi, Suudi Arabistan’ın topraklarını savunma hakkına vurgu yapmaktadır.”

الوزير الغريب أكد من دمشق على أهمية التعاون مع الجانب السوري بملف النازحين<sup>123</sup>

(الوزير الغريب أكد من دمشق أهمية التعاون مع الجانب السوري بملف النازحين)

<sup>120</sup> <http://www.bbc.com/arabic/features-43618492>, 29.07.2019.

<sup>121</sup> İbn Manzur, *a.g.e.* s.74.

<sup>122</sup> <https://www.skynewsarabia.com/middle-east/1256042->, 18.12.2019

<sup>123</sup> <http://dailylebanon.net/?p=19131>, 18.12.2019.

“Bakan el-Garîb, Suriye taraflıyla göçmenler konusunda iş birliği yapmanın önemine Dimeşk'te vurgu yaptı.”

من جهته أكد وزير الداخلية الجديد صلاح الدين دحمون على مواصلة المشاريع ومواجهة التحديات الراهنة من اجل ضمان السير الحسن للهيئات التابعة للوزارة في كل التراب

الوطني.<sup>124</sup>

(من جهته أكد وزير الداخلية الجديد صلاح الدين دحمون مواصلة المشاريع ومواجهة التحديات

الراهنة من اجل ضمان السير الحسن للهيئات التابعة للوزارة في كل التراب الوطني.)

“Diğer taraftan yeni İçişleri yeni Bakanı Selahaddin Dahmun, bütün ulusal topraklarda bakanlığa bağlı organların düzgün işleyişini sağlamak için projelerin sürdürülmesine ve mevcut zorluklarla yüzleşmeye vurgu yaptı.”

من جانب ويليام نجاشو طبيب الفريق والذي أكد على وجود خلل في الشريان التاجي للاعب.<sup>125</sup>

(من جانب ويليام نجاشو طبيب الفريق والذي أكد وجود خلل في الشريان التاجي للاعب.)

“Öte yandan takımın doktoru William Nigacho, oyuncunun koroner arter sorununun olduğunu belirtti.”

<sup>124</sup> <https://algeriemaintenant.com/2019/04/02/>, 19.07.2019.

<sup>125</sup> <https://arabia.eurosport.com/article/-من-أمم-أفريقيا-خوفا-على-حياته-استبعاد-لاعب-الكاميرون-من-أمم-أفريقيا-2019>, 29.07.2019.

## 2. Anlam ve Yapı Bakımından Bazı Sözcüklerin Kullanımı ile İlgili Hatalar

### 2.1. حَمُضٌ، حَمُضٌ

Birçok bilim dalında kullanılan Türkçe karşılığı genel olarak asit olan حَمُض kelimesi yaygın olarak حَمُض ve çoğul formu أَحْمَاض şeklinde yanlış kullanılmaktadır. حَمُض fiili yoğurdun, meyvenin vs. ekşimesi<sup>126</sup> herhangi bir bitkinin tuzlu ve acı olması gibi anlamlara gelmektedir. Kelimenin çoğulu ise حَوَامِض، حُمُوض şeklinde gelir.<sup>127</sup>

Aşağıdaki cümlelerde bu kelimenin çoğulunun حُمُوض ya da حَوَامِض şeklinde kullanılması gerekirken أَحْمَاض şeklinde hatalı kullanıldığı görülmektedir:

أحماض الفواكه لتقشير البشرة وفوائدها وآثارها الجانبية<sup>128</sup>

(حَوَامِض/حُمُوض الفواكه لتقشير البشرة وفوائدها وآثارها الجانبية)

“Cildi soyan meyve asitleri, yararları ve yan etkileri..”

الأحماض النووية جزيئات مسؤولة عن تخزين وترجمة المعلومات الوراثية في الكائنات الحية.<sup>129</sup>

الحَوَامِض/الحُمُوض النووية جزيئات مسؤولة عن تخزين وترجمة المعلومات الوراثية في

(الكائنات الحية.)

“Nükleer asitler, canlı organizmalardaki genetik bilgilerin depolanması ve aktarımından sorumlu moleküllerdir.”

<sup>126</sup> *el-Mu'cemu'l-Vasît*, s.220.

<sup>127</sup> *el-Fîrûzâbâdî*, a.g.e. s.640.

<sup>128</sup> <https://www.dailymedicalinfo.com/view-article>, 18.06.2019.

<sup>129</sup> <https://www.aljazeera.net/encyclopedia/healthmedicine/2013/6/30/الحمض-النوي>, 25.07.2019.

هناك أكثر من نوع من الأحماض الدهنية والتي تختلف باختلاف الصيغة الكيميائية لها وعدد

ذرات الكربون وطول السلسلة<sup>130</sup>

(هناك أكثر من نوع من الحوامض/الحموض الدهنية والتي تختلف باختلاف الصيغة

الكيميائية لها وعدد ذرات الكربون وطول السلسلة)

“Sahip olduğu kimyasal formüle, karbon atomu sayısına ve zincirin uzunluğuna bağlı olarak değişen birden fazla yağ asidi çeşidi vardır.”

## 2.2. عُنُوسَة، عُنُوس

Fiillerin mastarları ile ilgili de çoğu zaman hata yapılmaktadır. Bu mastarlardan birisi de evde kalmak, evlenmemek, bekar kalmak<sup>131</sup> anlamlarına gelen عَنَّسَ، تَعَنَّسُ عَنَّسَ، عَنَّسَ fiilinin mastarlarıdır. Bu fiilin mastarları<sup>132</sup> عَنَّسَ، عَنَّسَ olmasına rağmen çoğu zaman عَنَّسَ şeklinde yanlış kullanılmaktadır.

Aşağıda bu kelimenin medyada العنوسة şeklinde yanlış kullanımıyla ilgili örnekler verilmiştir:

يعد ارتفاع معدلات العنوسة في العراق ظاهرة خطيرة<sup>133</sup>

(يعد ارتفاع معدلات العنوس/العناسة في العراق ظاهرة خطيرة)

“Irak'ta evde kalma oranlarındaki artış, ciddi bir durum olarak görülmektedir.”

<sup>130</sup> <https://weziwezi.com/معلومات-عن-الأحماض-الدهنية/>, 25.07.2019.

<sup>131</sup> el-Fîrûzâbâdî, a.g.e. s.560.

<sup>132</sup> el-Cevheri, a.g.e. c.2, s.804.

<sup>133</sup> <https://www.skynewsarabia.com/varieties/1230466>, 19.06.2019.

خبراء قالوا للأناضول إن ارتفاع معدلات العنوسة في لبنان يعزى إلى زيادة المهور والأعباء

الاقتصادية وتفشي البطالة وأسعار السكن الباهظة وتكاليف المعيشة مقارنة بالرواتب

المعروضة<sup>134</sup>

(خبراء قالوا للأناضول إن ارتفاع معدلات العُنوس/العِناس في لبنان يعزى إلى زيادة المهور

والأعباء الاقتصادية وتفشي البطالة وأسعار السكن الباهظة وتكاليف المعيشة مقارنة بالرواتب

المعروضة)

“Uzmanlar, Anadolu Ajansı’na Lübnan’daki evde kalma oranlarındaki artışın mehirlerin fazla olması, ekonomik yükler, işsizliğin yayılması, yüksek konut fiyatları ve verilen maaşlarla karşılaştırıldığında yaşam maliyetleri ile ilgili olduğunu söyledi.”

### 2.3. خُطْبَة، خُطُوبَة

Nişanlanmak, bir kızla evlenmek istemek<sup>135</sup> anlamına gelen يَخْطُبُ fiilinin

mastarları خَطْبَة ve خَطَب olmasına rağmen çoğu zaman bunların yerine خُطُوبَة mastarı

yanlış bir şekilde kullanılmaktadır.<sup>136</sup>

Bu fiilin mastarı Kur’an’da خُطْبَة şeklinde şöyle geçmektedir:

وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا عَرَّضْتُمْ بِهِ مِنْ خِطْبَةِ النِّسَاءِ أَوْ أَكْنَنْتُمْ فِي أَنْفُسِكُمْ

<sup>134</sup> <https://www.aa.com.tr/ar/1403925/التقارير/كابوس-العنوسة-يخيم-لبنان-يتصدر-العالم-العربي-تقرير>, 24.07.2019.

<sup>135</sup> *el-Mu'cemu'l-Vasît*, s.266.

<sup>136</sup> *Lisanu'l-Arab*, c.3, s.134.

(Vefat iddeti beklemekte olan) kadınlara kendileri ile evlenmek istediğini üstü kapalı olarak anlatmanızda veya bu isteğini içinizde saklamanızda sizin için bir günah yoktur.<sup>137</sup>

Medyada bu kelimenin daha çok خُطوبة şeklinde hatalı kullanıldığı görülmektedir:

الخطوبة فترة قصيرة تكون ما قبل الزواج وهي ليتعرف العروسين على بعضهم<sup>138</sup>

(الخطْبُ/الخطْبَةُ فترة قصيرة تكون ما قبل الزواج وهي ليتعرف العروسين على بعضهم)

“Nişan, gelin ve damadın evlilikten önce birbirlerini tanımaları için kısa bir dönemdir.”

خطوبة الفنانة ميار الغيطى من شريف العالبي<sup>139</sup>

(خطْبُ/خطْبَةُ الفنانة ميار الغيطى من شريف العالبي)

“Sanatçı Mayar el-Gheity'nin Şerif el-Alemi ile nişanı..”

الخطوبة بحسب العرف الاجتماعي هي الفترة التي تسبق الزواج، وخلالها يتعارف الطرفان على

بعضهما البعض في محاولة لفهم كل طرف للآخر<sup>140</sup>

(الخطْبُ/الخطْبَةُ بحسب العرف الاجتماعي هي الفترة التي تسبق الزواج، وخلالها يتعارف

الطرفان على بعضهما البعض في محاولة لفهم كل طرف للآخر)

“Toplumsal geleneğe göre nişan, birbirlerini anlama çabasıyla evlilik öncesi her iki tarafın birbirini tanıdığı evlilik öncesi dönemdir.”

<sup>137</sup> Bakara 25/235.

<sup>138</sup> <https://mawdoo3.com>, 20.06.2019.

<sup>139</sup> <https://www.almasryalyoum.com/news/details/1410525>, 25.07.2019.

<sup>140</sup> <https://www.annajah.net/article-25498>, 25.07.2019.

نجمة كويتية تعلن خطوبتها بعد أشهر من طلاقها<sup>141</sup>

(نجمة كويتية تعلن خَطْبَها/خِطْبَتَها بعد أشهر من طلاقها)

“Kuveytli yıldız, boşanmasından aylar sonra nişanlandığını duyurdu.”

#### 2.4. تِسْعِينَات، تِسْعِينِيَّات

Arapçada onluk sayılara ukûd (العقود) sayılar denir. Onluk sayıların irabı, ref halinde (و), nasb ve cer hallerinde (ي) harfi ile yapılmaktadır.<sup>142</sup> Ancak bu sayıların çoğul kullanımı farklılık göstermektedir. Mesela doksanlar denileceği zaman karşımıza تِسْعِينَات ve تِسْعِينِيَّات şeklinde iki farklı kullanım çıkmaktadır. Arap Dil Kurumunun bu konudaki kararı şöyledir:

Onluk sayıların Elif (ا) ve Te (ت) harfleriyle yani (ات) şeklinde çoğul yapılabilmesi için nispet yâ'sıyla beraber yazılması gerekmektedir. Buna göre ونحن في التسعينات (Doksanların başındayız.)cümlesindeki التسعينات kelimesi تِسْعِينَات şeklinde nispet ya'sıyla birlikte yazılarak doğru kullanılmış olacaktır.<sup>143</sup>

Aşağıda onluk sayıların çoğulunun medyada nispet ya'sı olmadan kullanımıyla ilgili örnekler verilmiştir:

تشبه مقاهي بغداد في الستينات والسبعينات، مقاهي طنجة ودمشق وبيروت.<sup>144</sup>

<sup>141</sup> <https://www.sarayanews.com/article/504007>, 25.07.2019.

<sup>142</sup> Mustafa Meral Çörtü, *Arapça Dilbilgisi Nahiv*, İstanbul: İfav Yayınları, 2016, s.233.

<sup>143</sup> Ahmed Muhtar, *Ahtâu 'l-Luğ'a'l-Arabiyye'l-Muasıra Inde 'l-Kuttâb ve 'l-İzâiyîn*, Alemu'l-Kutub, 1994, s.211.

<sup>144</sup> <https://aawsat.com/home/article/1780031/بسمير-عطا-الله-بغداد-السبعينات>, 25.07.2019.



(تشبه مقاهي بغداد في الستينيات والسبعينيات، مقاهي طنجة ودمشق وبيروت.)

“Bağdat'ın 1960 ve 1970'lerdeki kahvehaneleri Tanca, Şam ve Beyrut'un kahvehanelerine benzemektedir.”

إمبراطور الإعلام روبرت مردوخ يتزوج للمرة الرابعة في الثمانينات من العمر<sup>145</sup>

(إمبراطور الإعلام روبرت مردوخ يتزوج للمرة الرابعة في الثمانينات من العمر)

“Medya imparatoru Rupert Murdoch, seksenli yaşlarda dördüncü kez evleniyor.”

## 2.5. مديرون، مدراء

كلمات الڇوڇلارنى كىلىنكىن يايغىن اولارك ياپىلان hatalardan biri مدير  
kelimesinin ڇوڇulunun فعيل veznindeki وزراء، وزير، سفراء- سفراء- وزير، وزراء فعيل kelimeleriyle kıyas  
edilerek مدراء şeklinde kullanılmasıdır. Oysa bu kıyas yanlıştır. ڇونكى مدير kelimesi  
rubai bir fiil olan أدار fiilinin ism-i failidir. Dolayısıyla bu kelimenin ڇوڇulu cemi  
müzekker salim olarak ref halinde مديرون nasb ve cer hallerinde ise مديرين şeklinde  
yapılır. Örnek verecek olursak; اجتمع مدراء المدرسة; ya da اجتمع مدراء الأمن  
cümlelerindeki مدراء kelimesi yanlış bir ڇوڇul kullanımıdır.<sup>146</sup>

<sup>145</sup>[https://arabic.rt.com/news/807084-#/امبراطور-الإعلام-روبرت-مردوخ-يتزوج-للمرة-الرابعة-في-ثمانينات-العمر-](https://arabic.rt.com/news/807084-#/)  
25.07.2019.

<sup>146</sup> <https://www.bbc.co.uk/academy/ar/articles/art20130702112134012>, 17.07.2019.

Doğrusu ise المدرسة مدیرو اجتمع (Okul müdürleri toplandı.) ve اجتماع مدیرو الأمن

(Emniyet müdürleri toplandı.) şeklindedir.

Aşağıda bu kelimenin çoğul formunun medyada مدرء şeklinde yanlış

kullanımıyla ilgili örnekler verilmiştir:

بعض المدرء الأجنب لا يريدون العيش في السعودية<sup>147</sup>

(بعض المديرين الأجنب لا يريدون العيش في السعودية)

“Bazı yabancı yöneticiler, Suudi Arabistan'da yaşamak istemiyor.”

ستريت جورنال: المدرء الأجنب يفرون من صندوق ابن سلمان للاستثمارات<sup>148</sup>

(ستريت جورنال: المديرون الأجنب يفرون من صندوق ابن سلمان للاستثمارات)

“Street Journal: Yabancı yöneticiler, Bin Selman Yatırım Fonu'ndan kaçıyor.”

أفضل المدرء الاستراتيجيين يوازنون بين المرونة والاتساق<sup>149</sup>

(أفضل المديرين الاستراتيجيين يوازنون بين المرونة والاتساق)

“Üst düzey stratejik yöneticiler esnekliği ve tutarlılığı dengeler.”

<sup>147</sup> <http://www.al-jazirah.com/2018/20181217/lp2.htm>, 23.07.2019.

<sup>148</sup> <http://www.motabaat.com/2019/01/01/>, 23.07.2019.

<sup>149</sup> <https://hbrarabic.com/>, 23.07.2019.

### 3. Zamirlerin Kullanımı ile İlgili Hatalar

Zamirlerin kullanımıyla ilgili de medya dilinde birçok hata yapılmaktadır. Bu hatalardan birisi gâib zamirlerinin, kendilerinden sonra zikredilen bir kelimeye dönmeleridir. Oysa zamir, kendisinden sonraki kelimeye değil kendisinden önceki kelimeye döner. Dolayısıyla aşağıdaki kullanım şekli yanlıştır:

"في تصريحه لبي بي سي قال وزير الخارجية اللبناني..."

Doğrusu ise; "في تصريح لبي بي سي قال وزير الخارجية اللبناني..." (BBC'ye yaptığı açıklamada Lübnan Dışişleri Bakanı şöyle dedi...) şeklinde olmalıdır. Bu konudaki tek istisna lafza-i celaldır.<sup>150</sup>

Buna göre aşağıdaki cümlede في أول تصريح لها şeklinde geçen zamirin kullanımı yanlıştır:

في أول تصريح لها على قناة تلفزيونية تونسية، ردت الجامعة الملكية المغربية لكرة القدم، على كل

الشائعات التي يتم ترويجهها في تونس.<sup>151</sup>

Cümlelerin doğru kullanımı ise aşağıdaki şekilde olmalıdır:

(في أول تصريح على قناة تلفزيونية تونسية، ردت الجامعة الملكية المغربية لكرة القدم، على كل

الشائعات التي يتم ترويجهها في تونس).

“Fas Kraliyet Futbol Federasyonu, Tunuslu bir televizyon kanalına yaptığı ilk açıklamada, Tunus'ta dolaşan tüm söylentilere cevap verdi.”

<sup>150</sup> <https://www.bbc.co.uk/academy/ar/articles/art20130702112134012>, 17.07.2019.

<sup>151</sup> <http://www.alyaoum24.com/1262528.html>, 17.07.2019.

Aşağıdaki cümlede de bu konuyla ilgili yanlış kullanıma örnek vardır:

في مؤتمره الصحفي اليومي بتاريخ 6 يونيو، أجب المتحدث الرسمي باسم الخارجية الفرنسية

على الأسئلة التالية<sup>152</sup>

(في المؤتمر الصحفي اليومي بتاريخ 6 يونيو، أجب المتحدث الرسمي باسم الخارجية الفرنسية

على الأسئلة التالية)

“6 Haziran'daki günlük basın toplantısında, Fransa Dışişleri Bakanlığı sözcüsü

aşağıdaki soruları cevapladı:”

Zamirlerin kullanımıyla ilgili yapılan bir başka hata ise, soru edatıyla sorulanın arasında zamir kullanımıdır. Oysa böyle bir kullanım doğru değildir. Doğrusu ise, soru edatından hemen sonra araya herhangi bir zamir girmeksizin sorulan kelimenin gelmesidir. Örneğin;

ما أسباب الصداع؟ وما أنواعه؟ وما عوامله؟ وما أسبابه؟ (Çeşitleri, etkenleri, nedenleri nelerdir?) şeklinde

soru edatıyla sorulanın arasında zamir kullanılmamalıdır.<sup>153</sup>

Medyada bu hatalı kullanım çok yaygındır. Örneğin; ما هي أسباب الصداع

؟ المستمر<sup>154</sup> cümlesi, zamir kullanılmadan aşağıdaki gibi kullanılmalıdır:

ما أسباب الصداع المستمر؟

“Sürekli baş ağrısının sebepleri nelerdir?”

Yine başka bir örnekte<sup>155</sup> هو zamirinin gereksiz kullanıldığı görülmektedir:

<sup>152</sup> <https://sd.ambafrance.org/تصريحات-فرنسية-حول-السودان>, 30.07.2019.

<sup>153</sup> Emin Taha Abdulğafur, *el-Ahtâ el-Luğaviyye eş-Şâi'a*, Gazze: Filistin Arap Dil Kurumu, 2013, s.14.

<sup>154</sup> <https://www.webteb.com/articles/>, 17.07.2019.

<sup>155</sup> <https://twitter.com/TRTArabi/status/1133025069435895809?s=19>, 27.05.2019.

فما هو تاريخ الزمالك في البطولات الأفريقية؟

(فما تاريخ الزمالك في البطولات الأفريقية؟)

“Peki Afrika Şampiyonasında Zamalek'in mazisi nedir?”

Kur'an'a baktığımız zaman soru edatıyla soruların arasında zamir kullanılmadığı görülmektedir:

الْحَاقَّةُ مَا الْحَاقَّةُ

*Gerçekleşecek olan kıyamet!”, “Nedir o gerçekleşecek olan kıyamet?”<sup>156</sup>*

الْقَارِعَةُ مَا الْقَارِعَةُ

*Yürekleri hoplatan büyük felaket!”, “Nedir o yürekleri hoplatan büyük felaket?”<sup>157</sup>*

#### 4. أبدأ ve قَطَّ Zarflarının Kullanımı ile İlgili Hatalar

Zaman zarfı olan أبدأ ve قَطَّ zarfları birbirinin yerine kullanılarak hata yapılmaktadır. Oysa أبدأ gelecek zamanla ilgili bir zarftır ve geçmiş zamanla kullanılmaz.

قَطَّ ise geçmiş zamanla kullanılan bir zarftır.<sup>158</sup> Mesela bu zarflar aşağıdaki cümlelerde olduğu gibi kullanılırsa hatalı kullanılmış olur:

ما زرتَه أبدأ.

لن أزوره قَطَّ.

<sup>156</sup> Hâkka 63/1,2.

<sup>157</sup> Kâri'a 101/1,2.

<sup>158</sup> İbn Hişam el-Ensari, *Muğni'l-lebîb 'an Kutubi'l-E'ârîb*, Lübnan: el-Mektebetü'l-Asriyye, 1987, c.1, s.175.

Bu cümlelerin doğru kullanımları aşağıdaki gibi olmalıdır:

(مَا زَرْتَهُ قَطًّا.)

“Onu hiç ziyaret etmedim.”

(لَنْ أُوْرَهُ أَبَدًا.)

“Onu asla ziyaret etmeyeceğim.”

Hasan b. Sabit’in meşhur şiirinde قط zarfının geçmiş zamanla kullanıldığı görülmektedir.<sup>159</sup>

وَأَحْسَنَ مِنْكَ لَمْ تَرَ قَطًّا عَيْنِي

وَأَجْمَلَ مِنْكَ لَمْ تَلِدِ النِّسَاءَ

*Gözüm senden güzelini asla görmedi*

*Kadınlar senden daha güzelini doğurmadı*

أبدًا zarfı ise Kur’an’da şöyle geçmektedir:

إِنَّا لَنْ نَدْخُلَهَا أَبَدًا مَا دَامُوا فِيهَا

*Onlar orada bulduğukça, biz oraya asla girmeyeceğiz.*<sup>160</sup>

Aşağıda bu iki zarfın medyada hatalı kullanımına örnek verilmiştir:

لماذا لم يزر ملك السويد إسرائيل أبداً؟<sup>161</sup>

(لماذا لم يزر ملك السويد إسرائيل قَطًّا؟)

“İsveç Kralı neden İsrail’i hiç ziyaret etmedi?”

<sup>159</sup> el-İbri, a.g.e. s.17.

<sup>160</sup> Maide 5/24.

<sup>161</sup> <https://blogs.aljazeera.net/blogs/2018/5/23/23/5/2018أبداً-السويد-إسرائيل-لماذا-لم-يضر-ملك-السويد-إسرائيل-أبداً؟>, 18.07.2019.

## 5. كَلِّمًا Edatının Kullanımı ile İlgili Hatalar

Sıkça yapılan hatalardan biri de كَلِّمًا edatının aynı cümlede tekrar edilmesidir.

Örneğin;

كَلِّمًا قرأ الطالب، كَلِّمًا اتسعت مداركُهُ.

Oysa كَلِّمًا edatı sadece cümlenin başında gelir ve cümlede bir daha tekrarlanmaz.

Dolayısıyla yukarıdaki cümlenin doğrusu şu şekildedir:

(كَلِّمًا قرأ الطالب، اتسعت مداركُهُ.<sup>162</sup>)

“Öğrenci her okuduğunda duyuları gelişir.”

كَلِّمًا edatının medyada yanlış kullanıldığı görülmektedir. Örneğin,<sup>163</sup>

كلما زاد حبك لشخص ما كلما زادت حساسيتك تجاه أفاضه وتصرفاته وردود فعله.

(كلما زاد حبك لشخص ما زادت حساسيتك تجاه أفاضه وتصرفاته وردود فعله.)

“Birine olan sevgin ne kadar artarsa onun söz, eylem ve tepkilerine karşı duyarlılığın da o kadar artar.”

كَلِّمًا edatının Kur’an’da geçtiği ayetlere baktığımızda tekrar edilmeden

kullanıldığı görülmektedir:

<sup>162</sup> el-İbri, a.g.e. s.39.

<sup>163</sup> <https://www.hekams.com/?id=29386>, 19.07.2019.

يَكَادُ الْبَرَقُ يَخْطَفُ أَبْصَارَهُمْ كُلَّمَا أَضَاءَ لَهُمْ مَشَوْ فِيهِ

*Şimşek neredeyse gözlerini alıverecek. Önlerini her aydınlatışında ışığında yürürler.*<sup>164</sup>

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا سَوْفَ نُصَلِّبُهُمْ نَارًا كُلَّمَا نَضِجَتْ جُلُودُهُمْ بَدَّلْنَاهُمْ جُلُودًا غَيْرَهَا لِيَذُوقُوا

الْعَذَابَ

*Şüphesiz âyetlerimizi inkâr edenleri biz ateşe atacağız. Derileri yanıp döküldükçe, azabı*

*tatmaları için onların derilerini yenileyeceğiz.*<sup>165</sup>

كُلَّمَا أَوْقَدُوا نَارًا لِلْحَرْبِ أَطْفَأَهَا اللَّهُ

*Her ne zaman savaş için bir ateş yakmışlarsa, Allah onu söndürmüştür.*<sup>166</sup>

وَإِنِّي كُلَّمَا دَعَوْتُهُمْ لِتَغْفِرَ لَهُمْ جَعَلُوا أَصَابِعَهُمْ فِي آذَانِهِمْ وَاسْتَعْصَمُوا بِثِيَابِهِمْ وَأَصْرُوا وَاسْتَكْبَرُوا

اسْتِكْبَارًا

*Kuşkusuz sen onları bağışlayasın diye kendilerini her davet edişimde parmaklarını*

*kulaklarına tıkadılar, elbiselerine büründüler, inanmamakta direndiler ve büyük bir*

*kibir gösterdiler.*<sup>167</sup>

<sup>164</sup> Bakara 2/20.

<sup>165</sup> Nisâ 4/56.

<sup>166</sup> Mâide 5/64.

<sup>167</sup> Nuh 71/7.



## 6. لا Edatının Kullanımı ile İlgili Hatalar

Mazi fiiller ما edatıyla olumsuz yapılır. Bazı durumlar dışında لا edatının mazi fiille birlikte kullanılması doğru değildir. Bu durumlar şöyledir:<sup>168</sup>

Eğer لا edatı tekrar ediliyorsa;

فَلَا صَدَّقَ وَلَا صَلَّى

*O, (Peygamberi) doğrulamamış, namaz da kılmamıştır.*<sup>169</sup>

Önceki olumsuzluğa atıfta bulunulduğunda;

مَا جَاءَ الضَّيْفُ وَلَا اعْتَذَرَ

“Konuk ne geldi ne de özür diledi.”

Bir de olumsuz dua ifade edilen yerlerde;

لَا قَدَّرَ اللَّهُ، لَا سَمَّحَ اللَّهُ..

“Allah yazmasın! Allah göstermesin!

Medyada ise bu konuyla ilgili yapılan yaygın hatalar genelde لا زال yerine ما زال şeklinde kullanımlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Örneğin;

لا زالت علوم الإنسانية تقف حائرة أمام 5 ظواهر غريبة.<sup>170</sup>

(ما زالت علوم الإنسانية تقف حائرة أمام 5 ظواهر غريبة.)

“Beşeri bilimler, beş ilginç olay karşısında hâlâ şaşkın halde durmaktadır.”

<sup>168</sup> Muhtar Omar, a.g.e. s.167.

<sup>169</sup> Kıyâme 75/31.

<sup>170</sup> <https://arabic.rt.com/news/753930-الآن-العلماء-حتى-الآن-5-ظواهر-التي-لا-زال-تقف-حائرة-أمام-5-ظواهر-غريبة>, 26.07.2019.

ولا زال موغابي في نظر كثير من الأفارقة بطلا من أبطال التحرير.<sup>171</sup>

(وما زال موغابي في نظر كثير من الأفارقة بطلا من أبطال التحرير.)

“Mugabe, birçok Afrikalı için hâlâ bir özgürlük kahramanıdır.”

العطواني: الموقف لا زال ضبابياً فيما يخص إكمال الكابينة الوزارية<sup>172</sup>

(العطواني: الموقف ما زال ضبابياً فيما يخص إكمال الكابينة الوزارية)

“el-Atwani: Kabinenin tamamlanması konusundaki durum hâlâ belirsiz..”

مشعل: المواقف العربية لا زالت أقلّ مما ينبغي تجاه غزة والقدس<sup>173</sup>

(مشعل: المواقف العربية ما زالت أقلّ مما ينبغي تجاه غزة والقدس)

“Meş‘al: Arapların Gazze ve Kudüs konusundaki duruşları hâlâ beklenen düzeyde değil.”

## 7. Kelimelerinin Kullanımı ile İlgili Hatalar

كِلَا kelimesi ile müzekker tesniye, كِلْتَا ile ise müennes tesniye te’kîd edilir ve bu kelimeler, te’kîd ettikleri kelimeye uygun zamir alırlar. كِلَا ve كِلْتَا kelimeleri zamire muzaf olduklarında te’kîd olur ve tesniye olarak irablanırlar. Eğer bu kelimeler isme muzaf olursa te’kid olmazlar. Bu durumda cümlelerin unsuru olurlar ve irabları takdiri olur.

جَاءَ كِلَا الرَّجُلَيْنِ.

“Her iki adam geldi.”

<sup>171</sup> <http://www.bbc.com/arabic/world-42007241>, 26.07.2019.

<sup>172</sup> <https://afaq.tv/contents/view/details?id=84846>, 26.07.2019.

<sup>173</sup> <https://arabi21.com/story/1094103/مشعل-المواقف-العربية-لا-زالت-أقل-مما-ينبغي-تجاه-غزة-والقدس>, 26.07.2019.

جَاءَتْ كِلْتَا الْمُرَاتَيْنِ.

“Her iki kadın geldi.”

كِلا ve كِلتا lafzen müfred, anlam bakımından tesniye kabul edilir ve irabları müfred

olarak yapılır:

كِلا الرَّجُلَيْنِ جَاءَ.

“ Her iki adam geldi.”

كِلْتَا الْمُرَاتَيْنِ جَاءَتْ

“ Her iki kadın geldi.”

Dolayısıyla; كِلْتَا الْمُرَاتَيْنِ جَاءَتْ ve كِلا الرَّجُلَيْنِ جَاءَ şeklinde denilmez.

كِلا ve كِلتا kelimeleri كُلُّ مَهُمَا anlamındadır.<sup>174</sup>

كِلا ve كِلتا kelimelerinin kullanımı ile ilgili yaygın olarak yapılan hatalar genelde

bu kelimelerin haberlerinin ikil olarak gelmeleri şeklinde karşımıza çıkmaktadır.

Örneğin;

كِلا الرَّجُلَيْنِ ذَهَبَا.

كِلْتَا الْمُرَاتَيْنِ تَحَدَّثَتَا.

Doğrusu ise aşağıdaki gibi haberin tekil olarak gelmesidir:

(كِلا الرَّجُلَيْنِ ذَهَبَ.)

“ Her iki adam gitti.”

<sup>174</sup> Çörtü, a.g.e. s.362.

(كَلَّمَا الْمَرْأَتَيْنِ تَحَدَّثَتَا.)

“Her iki kadın konuştu.”

Yine Kur’an’da كَلَّمَا kelimesinin haberinin tekil olarak geldiği görülmektedir:

كَلَّمَا الْجَنَّتَيْنِ آتَتْ أُكُلَهَا وَلَمْ تَظْلِمْ مِنْهُ شَيْئًا وَفَجَّرْنَا خِلَالَهُمَا نَهْرًا

*Her iki bağ da meyvelerini vermiş ve ürünlerinden hiçbir şeyi eksik bırakmamıştı. Bu iki*

*bağın arasından bir de nehir fişkırtmıştı.*<sup>175</sup>

Aşağıda bu kelimelerin medyada hatalı kullanımlarıyla ilgili örnekler verilmiştir:

لافروف: الوضع صعب، لكن كِلا الرئيسين أكّدا إرادتهما إيجاد مخرج دبلوماسي من هذه

القضية.<sup>176</sup>

لافروف: الوضع صعب، لكن كِلا الرئيسين أكّد إرادتهما إيجاد مخرج دبلوماسي من هذه

(القضية.)

“Lavrov: Durum zor, ancak her iki cumhurbaşkanı da bu konuda diplomatik bir çıkış yolu bulma isteğini vurguladı.”

كما أن كلتا الدولتان المتعاقدتان قد وقعتا اتفاقية متعددة الأطراف.<sup>177</sup>

(كما أن كلتا الدولتان المتعاقدتان قد وَقَّعتْ اتفاقية متعددة الأطراف.)

“Ayrıca, iki müttefik devlet, çok taraflı bir anlaşma imzaladı.”

<sup>175</sup> Kehf 18/33.

<sup>176</sup> <http://www.alnour.com.lb/quicknews/>, 19.07.2019.

<sup>177</sup> <https://www.alwatanvoice.com/arabic/news/2019/03/26/1229006.html>, 19.07.2019.

## 8. إِحْدَى ve أَحَدٌ Kelimelerinin Kullanımı ile İlgili Hatalar

أَحَدٌ ve إِحْدَى kelimeleri çoğul bir isme muzâf olarak geldiklerinde çoğu zaman yanlış kullanılmaktadır. Mesela müzekker bir kelimenin çoğulu cemi müennes formunda gelebilmektedir. Bu durumda kelimenin çoğuluna bakarak, tekilinin de müennes olduğu zannedilip önüne إِحْدَى getirilmektedir. Aynı şekilde cemi teksir olan kelimelerin de müzekker mi yoksa müennes mi olduklarının belirlenmesinde yanılarak أَحَدٌ kullanılması gereken yerde إِحْدَى kullanılmakta ya da aksi yönde bir kullanım söz konusu olmaktadır.

Bütün bu çoğullarla uyumlu olacak kelimenin أَحَدٌ kelimesi mi yoksa إِحْدَى kelimesi mi olduğunu belirlemek için ne yapmak gerekmektedir?

Bu uyumu sağlayabilmek için çoğul olan kelimenin müfred haline bakarak, kelimenin müzekker ya da müennes olduğunu belirleriz.<sup>178</sup> Eğer kelimenin müfred hali müzekker ise, bu kelimeye uygun olarak أَحَدٌ kelimesi getirilir. Eğer kelimenin müfred hali müennes ise, bu kelimeye de uygun olarak إِحْدَى kelimesi getirilir.

Şimdi birkaç örnekle konuya açıklık getirelim:

إحدى المؤتمرات، إحدى المستشفيات، إحدى المحلات، إحدى الموضوعات، إحدى

الانفجارات

<sup>178</sup> Muhtar Omar, *a.g.e.* s.183.

مؤتمر، مستشفى، محل، Yukarıdaki çoğul kelimelerin tekil formları sırasıyla

انفجار، kelimleri olup، bu kelimelerin hepsi müzekkerdir. Dolayısıyla bu

kelimelerin aşağıdaki gibi أحد ile kullanılmaları gerekmektedir:

(أحد المؤتمرات، أحد المستشفيات، أحد المحلات، أحد الموضوعات، أحد الانفجارات)

القضايا örneklerinde ise çoğul kelimerin

tekil formları sırasıyla قضية، حملة، جهة، kelimleri olup، bu kelimelerin hepsi

müennestir. Dolayısıyla bu kelimelerin de aşağıdaki gibi إحدى ile kullanılmaları

gerekmektedir:

(إحدى النتائج، إحدى الجهات، إحدى الحملات، إحدى القضايا)

أحد ve إحدى kelimelerinin medyada yanlış kullanımlarıyla ilgili

örnekler verilmiştir:

أعلن إحدى المصانع في جدة عن حاجته لموظفات خط إنتاج.<sup>179</sup>

(أعلن أحد المصانع في جدة عن حاجته لموظفات خط إنتاج.)

“Cidde'deki bir fabrika, üretim hattında kadın çalışanlara ihtiyacı olduğunu açıkladı.”

داخل إحدى أهم مراكز فحص اللؤلؤ في البحرين..اكتشف الفرق بين اللؤلؤ الطبيعي

والاصطناعي بالعين المجردة<sup>180</sup>

<sup>179</sup><https://www.slaati.com/2019/06/11/p1419575.html>, 27.07.2019.

<sup>180</sup><https://arabic.cnn.com/style/article/2019/06/26/danat-institute-bahrain-pearls>, 27.07.2019.

(داخل أحد أهم مراكز فحص اللؤلؤ في البحرين..اكتشف الفرق بين اللؤلؤ الطبيعي والاصطناعي

بالعين المجردة)

“Bahreyn'in en önemli inci test merkezlerinin birisinde, çıplak gözle doğal ve yapay inci arasındaki farkı keşfedin.”

انتشار التطرف وسط بعض الأسر إحدى أسباب هجمات سريلانكا<sup>181</sup>

(انتشار التطرف وسط بعض الأسر أحد أسباب هجمات سريلانكا)

“Aşırılığın bazı aileler arasında yayılması, Sri Lanka saldırılarının nedenlerinden biridir.”

طاجيكستان: تنشر مقاهي شرب الشاي في جميع أنحاء طاجيكستان. ويعتبر مقهى "روخات"

إحدى أهم مقاهي الاختلاط وشرب الشاي، والتمتع بمشاهد المدينة.<sup>182</sup>

(طاجيكستان: تنشر مقاهي شرب الشاي في جميع أنحاء طاجيكستان. ويعتبر مقهى "روخات"

أحد أهم مقاهي الاختلاط وشرب الشاي، والتمتع بمشاهد المدينة.)

“Tacikistan: Çayevleri Tacikistan'ın her tarafına yayılıyor. Rohat çayevi, biraraya gelinip çay içilen ve şehir manzarasının tadının çıkarıldığı en önemli çayevlerinden biridir.”

أطلق اسم "عزيز سنجار" العالم الكيميائي التركي الحاصل على جائزة "نوبل" للكيمياء، على

إحدى شوارع مدينة إسطنبول<sup>183</sup>

<sup>181</sup> <https://www.akhbaralaan.net/news/world/2019/05/11/-إحدى-أسباب-هجمات-سريلانكا>, 28.07.2019.

<sup>182</sup> <https://arabic.cnn.com/travel/2017/02/19/worlds-best-tea-houses>, 28.07.2019.

<sup>183</sup> <https://www.turkpress.co/node/51098>, 28.07.2019.

(أطلق اسم "عزيز سنجار" العالم الكيميائي التركي الحاصل على جائزة "نوبل" للكيمياء، على

أحد شوارع مدينة إسطنبول)

“Nobel Kimya Ödülü'nü kazanan Türk kimyager Aziz Sancar'ın ismi, İstanbul'un caddelerinden birine verildi.”

## 9. Te'kid olan نَفْسِ Kelimesinin Kullanımı ile İlgili Hatalar

Te'kîd (التَّكْيِيد): Tâbi olduğu yani uyduğu kelimenin mânâsını kuvvetlendiren, pekiştiren, anlamındaki kapalılığı gideren ve aynı irabı alan sözdür. Te'kîd ikiye ayrılır:

1- Lafzî te'kîd: Harfin, fiilin, ismin, hatta cümlenin tekrarı ile olur:

نَعَمْ نَعَمْ سَلَّمْتُ عَلَيْكَ.

“Evet evet, sana selam verdim.”

2- Manevî te'kîd: Bazı kelimelerle yapılır:

نَفْسٌ، عَيْنٌ، كِلَا، كِلْتَا، كُلُّ، جَمِيعٌ

Bu kelimeler, te'kîd edilecek kelimenin zamirine muzâf olurlar. Başka bir ifade ile te'kîd edecekleri kelimeye uygun zamir alırlar:

جَاءَ الْمُدِيرُ نَفْسُهُ.

“Müdürün kendisi geldi.”

Bu konuda en yaygın hatalar النَّفْسِ ve الْعَيْنِ kelimelerinin kullanımında, te'kidin müekkedîn önüne geçmesi şeklinde yapılmaktadır. Örneğin;

أنا أقرأ نفس الكتاب الذي تقرأه أنت.



زرتُ نفسَ البلدِ التي زرتها أنتَ.

Oysa asıl olan te'kidin müekkedin önüne geçmemesidir. Yukarıdaki cümlelerin doğru kullanımları şu şekildedir:

(أنا أقرأ الكتابَ نفسهُ الذي قرأه أنتَ.)

“Senin okuduğun kitabın aynısını okuyorum.”

(زرتُ البلدَ نفسها التي زرتها أنتَ.<sup>184</sup>)

“Senin ziyaret ettiğin aynı ülkeyi ziyaret ettim.”

Aşağıda نَفْسُ kelimesinin medyada yanlış kullanımıyla ilgili örnekler

verilmiştir:

وقد تم تحت رعاية الهيئتين اتفاق أديس أبابا في فبراير/ شباط 1972 بين المتمردين وحكومة

الخرطوم، وفي أغسطس/ آب من نفس السنة أقامت الخرطوم علاقات دبلوماسية مع

الفاتيكان.<sup>185</sup>

(وقد تم تحت رعاية الهيئتين اتفاق أديس أبابا في فبراير/ شباط 1972 بين المتمردين وحكومة

الخرطوم، وفي أغسطس/ آب من السنة نفسها أقامت الخرطوم علاقات دبلوماسية مع

الفاتيكان.)

“Addis Ababa anlaşması, Şubat 1972’de isyancılarla Hartum hükümeti arasında iki heyetin himayesinde gerçekleşti ve aynı yıl Ağustos ayında Hartum, Vatikan ile diplomatik ilişkiler kurdu.”

<sup>184</sup> el-İbri, a.g.e. s. 37.

<sup>185</sup> <https://www.aljazeera.net/specialfiles/pages/a130d533-105c-4a35-8710-4aa94d627a26>, 26.07.2019.

وفي نفس الوقت زيارة لولي العهد السعودي محمد بن سلمان للمنطقة الحدودية...<sup>186</sup>

(وفي الوقت نفسه زيارة لولي العهد السعودي محمد بن سلمان للمنطقة الحدودية...)

“Aynı zamanda, Suudi Velihtı Muhammed bin Salman'ın sınır bölgesine ziyareti...”

وفي نفس المؤتمر، قال النائب العام إن الرئيس المخلوع عمر البشير سيحال إلى المحاكمة قريباً

بإتهامات بالفساد.<sup>187</sup>

(وفي المؤتمر نفسه، قال النائب العام إن الرئيس المخلوع عمر البشير سيحال إلى المحاكمة قريباً

بإتهامات بالفساد.)

“Aynı konferansta başsavcı, devrik Cumhurbaşkanı Ömer El Beşir’in yakında yolsuzluk suçlamasıyla mahkemeye sevk edileceğini söyledi.”

وفي نفس السياق، أعرب الرئيس التركي عن أمله في اتخاذ خطوات مشتركة مع واشنطن في

منطقة منبج "لتحويل الممر الإرهابي شمالي سوريا إلى ممر للسلام وإعادة المنطقة لأصحابها

الحقيقيين".<sup>188</sup>

(وفي السياق نفسه، أعرب الرئيس التركي عن أمله في اتخاذ خطوات مشتركة مع واشنطن في

منطقة منبج "لتحويل الممر الإرهابي شمالي سوريا إلى ممر للسلام وإعادة المنطقة لأصحابها

الحقيقيين".)

<sup>186</sup> <https://www.alalamtv.net/news/4268266/> شاهد-انتصار-بن-سلمان-في-الانترنت-ونشطاء-يسخرون/26.07.2019.

<sup>187</sup> <https://www.skynewsarabia.com/middle-east/1260982> المجلس-العسكري-السوداني-يقيل-النائب-العام-26.07.2019.

<sup>188</sup> <https://www.aa.com.tr/ar/1519193> تركيا/أردوغان-نقاط-المراقبة-التركية-بدل-مهمة-لحماية-المنطقة/26.07.2019.

“Aynı bağlamda, Türkiye Cumhurbaşkanı, "Suriye'nin kuzeyindeki terör koridorunu barış koridoruna dönüştürmek ve bölgeyi gerçek sahiplerine iade etmek için" Washington ile Menbic bölgesinde atılacak ortak adımlar konusundaki umudunu dile getirdi.”

وفي نفس العام فشلت محاولة إنقاذ الرهائن الأمريكيين المحتجزين في طهران عندما اصطدمت

مروحيتان أمريكيتان ببعضهما أثناء عملية إنزال في صحراء لوط وقتل 8 جنود في هذا

الحادث.<sup>189</sup>

(وفي العام نفسه فشلت محاولة إنقاذ الرهائن الأمريكيين المحتجزين في طهران عندما

اصطدمت مروحيتان أمريكيتان ببعضهما أثناء عملية إنزال في صحراء لوط وقتل 8 جنود في

هذا الحادث.)

“Aynı yıl, Tahran'da tutulan Amerikan rehinelерini kurtarma girişimi başarısız oldu.”

## 10. Sayı ve Temyizi ile İlgili Hatalar

Sayılar konusu, Arapçanın en zor konularından biridir. Sayı ile ifade edilen isimler, aynı zamanda sayıların temyizidir. Sayı ile sayılan arasındaki ilişki erillik-dişillik, teklik-çoğulluk bakımından, başlarındaki sayının tek basamaklı, iki basamaklı ya da üç basamaklı olması bakımından değişmektedir.

Arapçada bir şeyin tekil ya da ikil olduğunu belirtmek için sayı kullanımı yaygın değildir. Çünkü, belirsiz bir kelime aynı zamanda teklik kavramını da ifade etmektedir. Tekil bir kelime ikil yapılacağı zaman, kelimenin yapısında küçük bir değişiklik ile herhangi bir sayı kullanmadan ikil yapılabilmektedir. Dolayısıyla, tekil kelimelerden

<sup>189</sup><http://www.bbc.com/arabic/middleeast-45025461>, 26.07.2019.

sonra gelen وَاحِدٌ ve ikil kelimelerden sonra gelen اثنان kelimeleri, kendilerinden önceki kelimeleri sayı yönünden pekiştirmekten ziyade, anlam yönünden nitelerler ve sıfat görevi üstlenirler.<sup>190</sup>

3-10 arası sayıların temyizi çoğul ve mecrur olur. Sayı ile temyiz arasında, cinsiyet bakımından zıtlık vardır. Temyize cinsiyet bakımından uygun bir sayı belirlerken, sayılan ismin çoğul formuna değil, tekil formuna bakılır.

11-12 sayılarının temyizi tekil ve mansup olarak gelir. 11 ve 12 sayıları ile bu sayıların temyizi arasında, cinsiyet bakımından uyum vardır.

13-19 arasındaki sayıların temyizi de tekil ve mansup olarak gelir. 13-19 arası sayılar ile bu sayıların temyizi olan kelimeler arasında cinsiyet bakımından ters bir orantı vardır. Bu sayıların temyizi olan kelime eril ise sayının ilk kısmı dişil, sayılan kelime dişil ise sayının ilk kısmı eril olarak gelir.

Ukud sayılar olarak ta bilinen 20,30,40,50,60,70,80,90 sayılarının temyizleri tekil ve mansup olarak gelir. Bu sayılarda eril ve dişil kelimeler için farklı kullanımlar söz konusu değildir. Bu sayılar, cemi müzekker salimler gibi merfû durumda “vâv”, mansup ve mecrur durumlarda ise “yâ” alırlar.<sup>191</sup>

Aşağıda sayı ve temyizinin medyada yanlış kullanımıyla ilgili örnekler sunulmuştur:

التحالف يعترض ثلاث صواريخ باليستية أطلقتها مليشيات الحوثي مرة واحدة على هذه

المنطقة<sup>192</sup>

“Koalisyon, Hûsi milislerinin tek seferde bu bölgeye attığı üç balistik füzeye karşı koydu.”

<sup>190</sup> Hüseyin Günday-Şener Şahin, *Arapça Dilbilgisi Nahiv Bilgisi*, İstanbul: Alfa Yayınları, 2016, ss. 285,286.

<sup>191</sup> Hüseyin Günday-Şener Şahin, *a.g.e.* ss. 287,290,313.

<sup>192</sup> <http://www.arabwindow.net/yemen/news61058.html>, 22.07.2019.

Yukarıdaki örnekte sayı ile sayılan arasında cinsiyet bakımından uyumsuzluk vardır. صاروخ kelimesinin tekili olan صاروخ kelimesi müzekker olduğundan sayının müennes yani صواريخ şeklinde gelmesi gerekmektedir.

أربعة مدارس مهددة بالسقوط في منطقة النبطية<sup>193</sup>

“Nebatiye bölgesinde dört okul yıkılma tehdidi altında.”

Aynı şekilde bu cümlede de sayı ile sayılan arasında uyumsuzluk görülmektedir.

مدارس kelimesinin tekili olan مدرسة kelimesi dişil olduğundan, sayının eril yani أربع şeklinde gelmesi gerekmektedir.

17 جريح في تصادم باصين<sup>194</sup>

“İki otobüsün çarpışmasında 17 kişi yaralandı..”

Bu cümlede ise 17 sayısının temyizi جريحاً şeklinde mansup gelmesi gerekmektedir.

عشرون قتيل في حادث حافلة<sup>195</sup>

“Otobüs kazasında yirmi ölü..”

Bu cümlede ise ukud sayılarından olan عشرون sayısından sonra gelen temyizin

قتيلاً şeklinde mansup gelmesi gerekmektedir.

<sup>193</sup> <http://www.nabatieh.org/news.php?go=fullnews&newsid=8648>, 22.07.2019.

<sup>194</sup> <http://elistiklal.info/node/4103>, 22.07.2019.

<sup>195</sup> <https://nn.ps/news/shwwn-dwly/2017/05/13/23163/>, 22.07.2019.

Sayı ve temyizinin medyada yanlış kullanıldığı başka örnekler:

اللاجئون في الأردن: عشر مخيمات و42% من العدد الإجمالي<sup>196</sup>

(اللاجئون في الأردن: عشرة مخيمات و42% من العدد الإجمالي)

“Ürdün'deki mülteciler: 10 kamp ve toplamda % 42 oranında..”

ثلاث انفجارات في شركة نفط أجنبية في العراق ووقوع ضحايا<sup>197</sup>

(ثلاثة انفجارات في شركة نفط أجنبية في العراق ووقوع ضحايا)

“Irak'ta yabancı bir petrol şirketinde üç patlama ve hayatını kaybedenler..”

خمسة مدن إيطالية يرفضون إقامة مركز استقبال للمهاجرين جنوب البلاد<sup>198</sup>

(خمس مدن إيطالية يرفضون إقامة مركز استقبال للمهاجرين جنوب البلاد)

“Beş İtalyan şehri, ülkenin güneyinde göçmenler için bir karşılama merkezi kurulmasına karşı çıkıyor.”

## 11. Hemzenin Yazımı ile İlgili Hatalar

Hemze, farklı durumlara göre “elif” (ا), “vâv” (و) veya “yâ” (ي) üzerine, bazen de

desteksiz olarak “ ء ” şeklinde yazılır. İki çeşit hemze vardır:

1.Vasıl Hemzesi: Kelime başında bulunan ve yalnız yazıldığı zaman okunan, başka kelimedenden sonra geldiğinde okunmayan “hemze”ye denir. Vasıl hemzesi zâiddir; kelimenin kök harfi değildir. Kendisinden sonra gelen harf sakin olur.

<sup>196</sup> <https://www.aljazeera.net/specialfiles/pages/f18161a8-f3ad-4db8-a6af-0e14fe16cfcf>, 28.07.2019.

<sup>197</sup> <https://www.elbalad.news/3869838>, 28.07.2019.

<sup>198</sup> <https://akhbaraljaliya.com/news1289.html>, 28.07.2019.

اُكْتُبُ (كتب) ابْنُ (بنو) اجْتَمَعَ (جمع)

Aşağıdaki kelimelerin başlarındaki hemzeler vasıl hemzesidir:

Harf-i tarif (ال) 'in başındaki hemze:

ابْنُ الْقَاضِي، أَبُو الْبَيْتِ

Sülasi fiillerin emr-i hazırlarının başındaki hemze:

قَالَ: اذْهَبْ، فَارْفَعْ

“İf’al” (إِفْعَالٌ) bâbı hariç mezid fiillerin mâzi, emr-i hâzır ve masdarlarının başındaki hemze:

قَالَ اجْتَمِعُوا، هُوَ ائْتَمَرَمَ، وَاَنْكَسَاؤُ

Aşağıdaki kelimelerin başlarındaki hemzeler:

ابْنٌ، ابْنَةٌ، امْرُؤٌ، امْرَأَةٌ، اِثْنَانِ، اِثْنَتَانِ، اِسْمٌ، اِسْتٌ، اَيْمَنُ، اَيْمٌ

2. Kat‘ı Hemzesi: Kelime başında bulunan ve başka kelimedden sonra geldiğinde mutlaka okunması gereken “hemze”ye denir.

قَالَ: اَكْرِمُ، هُوَ اَفْضَلُ

Aşağıdaki kelimelerin başlarındaki hemzeler “kat‘ı hemzesi”dir:

1. İf’al (إِفْعَالٌ) bâbının mazi, emr-i hâzır ve masdarının hemzesi (أَفْعَلٌ، أَفْعَلٌ، إِفْعَالٌ)

2. Muzari mütekellim'in hemzesi (اُكْتُبُ)

3. İsm-i tafdil'in hemzesi (أَفْضَلُ)

4. Sıfat-ı müşebbehe'nin hemzesi (أَحْمَرُ)

5. (أَشْيَاءٌ) veznindeki cem-i mükesser'in hemzesi

6. Sülâsi'den gelen mehmûzu'l fâ'nın hemzesi (أَخَذَ)

7. Taaccüb fiillerinin hemzeleri (مَا أَفْعَلُهُ، أَفْعَلِ بِهِ)

8. Hemze ile başlayan yabancı olan özel isimlerin hemzesi (إِبْرَاهِيمَ)

9. Yabancı olmayıp evveli hemze ile başlayan cins isimlerin hemzesi (أَسَدٌ، إِبِلٌ)

10. Soru harfi olan (أ) hemze (أَلَمْ نَشْرَحْ لَكَ صَدْرَكَ)

11. Nidâ harfi olan (إ) hemze<sup>199</sup> (أَرَجُلٌ!)

Hemze'nin yazımıyla ilgili medyada çok fazla hata yapılmaktadır. Onlardan bazıları şöyledir:

وفي الذكرى الأولى لإنسحاب واشنطن من الاتفاق، ردت إيران، منذ أيام، بتعليق جزئي

لبعض التزاماتها في الاتفاق، ما يثير المخاوف من تصاعد الصراع بين البلدين.<sup>200</sup>

“Washington’un anlaşmadan çekilmesinin birinci yıldönümünde İran, iki ülke arasında tırmanan gerilim açısından kuşku veren anlaşmadaki bazı taahhütlerinin kısmen askıya alınmasıyla ilgili birkaç gün önce tepki gösterdi.”

Yukarıda belirtildiği üzere mezid fiillerin elif ile başlayanlarının “if’al” (إِفْعَالٌ)

bâbı hariç mâzi, emr-i hâzır ve mastarlarının başlarındaki hemzeler vasıl hemzesidir. Bu cümlede geçen اِنْسَحَابَ kelimesi mezid bir fiil olan اِنْسَحَبَ fiilinin mastarıdır. Dolayısıyla

<sup>199</sup> Çörtü, a.g.e., ss. 55-60.

<sup>200</sup> <http://www.bbc.com/arabic/middleeast-48345174>, 21.05.2019.



bu kelimenin **إِنْسَحَاب** şeklinde kat‘ı hemzesiyle değil, **انْسِحَاب** şeklinde vasıl hemzesiyle yazılması gerekmektedir.

القبض على موظفه في إحدى إدارات شؤون الهجرة بتهمة الإستيلاء على قيمة طوابع

المعاملات.<sup>201</sup>

“Göç işleri departmanlarının birinde çalışan görevli, işlem pulları bedelini ele geçirme suçlamasıyla tutuklandı.”

Bu cümlede mezid bir fiil olan **استولى** fiilinin mastarı **الإستيلاء** kelimesi, kat‘ı hemzesiyle yanlış yazılmıştır. Doğrusu ise vasıl hemzesiyle **الاستيلاء** şeklinde yazılmasıdır.

غريفيثس متفاءل بالتقدم المحرز في اليمن لكنه يشدد على أهمية معالجة التحديات المتبقية

وتسهيل العمليات الإنسانية.<sup>202</sup>

“Griffiths, Yemen'de kaydedilen ilerleme konusunda iyimser olmakla birlikte, diğer sorunların ele alınması ve insani faaliyetlerin kolaylaştırılmasının önemini vurgulamaktadır.”

Hemze kelime ortasında olup harekesi kesra ise, hemze “ye” üzerine yazılır.<sup>203</sup>

Yukarıdaki cümlede **متفاءل** kelimesindeki hemzenin yanlış bir şekilde tek başına yazıldığı görülmektedir. Oysa bu kelimedeki hemzenin harekesi kesra olduğundan “ye” üzerine yani **متفائل** şeklinde yazılması gerekmektedir.

<sup>201</sup> <https://twitter.com/Almajliss/status/1153020435468099584>, 22.07.2019.

<sup>202</sup> <https://twitter.com/UNNewsArabic/status/1151951060195565568>, 18.07.2019.

<sup>203</sup> Hüseyin Günday-Şener Şahin, *a.g.e.* s.759.

السلطات الامريكية تفرض عقوبات قانونية على اربعة سياسيين عراقيين<sup>204</sup>

“Amerikan makamları, Iraklı dört politikacıya yasal yaptırım uyguluyor.”

Bu cümledeki **الامريكية** kelimesi yabancı bir kelime olduğundan **الأمريكية** şeklinde kat‘ı hemzesiyle yazılması gerekmektedir. Ayrıca **اربعة** kelimesi de vasıl hemzesiyle yazılan kelimelerden olmadığından, **أربعة** şeklinde kat‘ı hemzesiyle yazılması gerekmektedir.

الحريري: اتمنى على النواب عندما نتحدث عن الاستقرار المالي ان نتكلم بمسؤولية<sup>205</sup>

“Hariri: Finansal istikrar hakkında konuştuğumuz zaman, sorumlu bir şekilde konuşacağımızı milletvekillerinden bekliyorum.”

Bu cümlede ise muzari fiil olan **اتمنى** vasıl hemzesiyle yanlış olarak yazılmıştır. Doğrusu ise **أتمنى** şeklinde kat‘ı hemzesiyle yazılmasıdır. Ayrıca harfi tarif olan (ال) dışındaki bütün harfler kat‘ı hemzesiyle yazıldığından, bu cümlede geçen **ان** harfinin de kat‘ı hemzesiyle **أن** şeklinde yazılması gerekmektedir.

لجنة تنسيق إعادة الانتشار الأممية تصدر بيانا في ختام اجتماعات مشتركة استمرت يومين

قرب الحديدة باليمن<sup>206</sup>

“BM Yeniden Yerleşim Koordinasyon Komitesi, Yemen’in el-Hudeyde şehri yakınlarında iki gün süren ortak toplantıların sonunda bir bildiri yayınladı.”

<sup>204</sup> [https://twitter.com/BaghdadPost\\_Brk](https://twitter.com/BaghdadPost_Brk), 23.07.2019.

<sup>205</sup> <https://twitter.com/futuretvnews/status/1151159176510476288?s=19>, 23.07.2019.

<sup>206</sup> [https://twitter.com/al\\_watanQatar/status/1150804123211698176?s=19](https://twitter.com/al_watanQatar/status/1150804123211698176?s=19), 23.07.2019.

Bu cümlede geçen beş harfli انتشار fiilinin mastarı olan انتشار kelimesi vasıl hemzesiyle yazılması gerekirken yanlış bir şekilde إنتشار şeklinde kat'ı hemzesiyle yazılmıştır.

Ayrıca, انتشار kelimesindeki hemze شئ şeklinde “ye” harfi üzerine yazılarak yanlış kullanılmaktadır. Bu kelimenin asıl harfleri, ش ي ء harfleridir. Dolayısıyla kelimenin sonundaki hemze “ye” üzerine değil, شئ şeklinde ayrı yazılmaktadır.<sup>207</sup>

Aşağıda bu kelimenin medyada yanlış kullanımıyla ilgili örnekler sunulmuştur:

كل شئ قد نراه هذه الأيام قد يبدو عادياً , لكن ماذا عن رؤية ما حولنا تحت المجهر<sup>208</sup>

(كل شيء قد نراه هذه الأيام قد يبدو عادياً , لكن ماذا عن رؤية ما حولنا تحت المجهر)

“Bugünlerde görebileceğimiz her şey normal görünebilir, peki etrafımızdakileri mikroskopla görmeye ne dersiniz?”

آه من غضب السرطان فتجده أحياناً غاضباً دونما أي سبب، وليس مع شخص بعينه، وإنما

مع كل من حوله، يتعامل بعنف و فظاظة، فحاذر أن تزيد غضبه، لأنه قد يلقي في وجهك بأي

شئ في تناول يده، فالأفضل تركه في حالته حتى يهدأ ويعود إلى طبيعته.<sup>209</sup>

<sup>207</sup> el-İbri, a.g.e. s.133.

<sup>208</sup> <http://bel3raby.net/%D9%83%D9%84-%D8%B4%D8%A6-%D9%85%D8%AE%D8%AA%D9%84%D9%81-%D8%AA%D8%AD%D8%AA-%D8%A7%D9%84%D9%85%D8%AC%D9%87%D8%B1/>, 23.07.2019.

<sup>209</sup> <https://www.arabnaz.com/Articles/2-عن-الأبراج-الغربية-معلومات-عن-الأبراج-2>, 23.07.2019.

(آه من غضب السرطان فتجده أحياناً غاضباً دونما أي سبب، وليس مع شخص بعينه، وإنما

مع كل من حوله، يتعامل بعنف و فظاظة، فحاذر أن تزيد غضبه، لأنه قد يلقي في وجهك بأي

شيء في تناول يده، فالأفضل تركه في حالته حتى يهدأ ويعود إلى طبيعته.)

“Yengeç burcunun öfkesine dikkat edin, onu bazen sebepsiz yere, sadece belirli bir kişiye değil, etrafındaki herkese sert ve kaba davranan öfkeli biri olarak görürsün, zira

öfkesini elinde olan herhangi birşeyle senin yüzüne çarpabilir, bu yüzden onu sakinleşinceye ve normal haline dönünceye kadar kendi haline bırakmak en iyisidir.”

وليت كل شيء جميل يظل كجمال بدايته<sup>210</sup>

(وليت كل شيء جميل يظل كجمال بدايته)

“Keşke güzel olan her şey, başlangıcındaki güzelliği gibi kalsa.”

<sup>210</sup> <http://avb.s-oman.net/showthread.php?t=2114279>, 23.07.2019.

Tablo 2. 1 Yanlış-Doğru Kullanımlar ile İlgili Örnekler ve Açıklamalar

YANLIŞ	DOĞRU	AÇIKLAMA
اقتبس عن	اقتبس من	اقتبس fiili, “من” ile geçişli olmaktadır.
بصفتي كمسلم	لأني مسلم، بوصفي مسلماً	Burada kullanılan “ك” harfi, Arapların kullanmadığı, ifadeye bir anlam katmayan, yabancı dil kaynaklı bir kullanımdır.
أثر عليه بحسن حديثه	أثر فيه بحسن حديثه	أثر fiili, “في” harfi ceri ile geçişli olmaktadır.
أجابهُ على سؤاله	أجابهُ عن سؤاله	أجاب fiili, “عن” harfi ceri ile geçişli olmaktadır.
أعطيت لفلانٍ	أعطيت فلاناً	أعطى fiili, harfi cer almaksızın iki meful birden alabilmektedir.
أنا أقرأُ نفسَ الكتابِ الذي تقرأه أنت.	أنا أقرأُ الكتابَ نفسَه الذي تقرأه أنت.	Doğrusu, tekid eden kelimenin, tekid edilen kelimenin önüne geçmemesidir.
تَطْمِينٌ	طَمَآنَةٌ	Arapçada esasen bu kelime (تَطْمِين) mevcut değildir. Bu anlamda kullanılan طَمَأْنَنَ fiilinin mastarı طَمَأْنِنَةٌ ve طَمِئْنَا kelimeleri ve طَمَأَنَّ fiilinin mastarı الطَّمَأْنَةُ kelimesi vardır.
حَرَمَهُ مِنَ الشَّيْءِ	حَرَمَهُ الشَّيْءِ	حَرَمَ fiili, harfi cere ihtiyaç duymadan iki mefûle geçişli olmaktadır.
حَيَاتِي	حَيَوِي	Dişilik te’si ile biten kelimeye nispet yapılırken, dişilik te’si silinir ve nispet ye’si eklenir.
حيث أن	حيث إن	إنَّ kelimesinden sonra edatındaki hemze kesralı gelmektedir.

YANLIŞ	DOĞRU	AÇIKLAMA
خُطُوبَةٌ	خِطْبَةٌ	فُعُولَةٌ mastarı sadece lazım olan فَعَلَ kalıbındaki fiillerin mastarı olarak gelmektedir. Örneğin; سَهَّلَ fiilinin mastarı سُهُولَةٌ gibi..
عَنْ كَتَبَ	مِنْ كَتَبَ	Araplar عَنْ كَتَبَ şeklinde kullanmamışlardır. Doğrusu مِنْ كَتَبَ şeklindedir.
كِلَا الرَّجُلَيْنِ ذَهَبَا	كِلَا الرَّجُلَيْنِ ذَهَبَ	كِلَا ve كِلْتَا kelimelerinin haberlerinin müfred olması gerekmektedir.
كَلَّمَا قَرَأَ الطَّالِبُ، كَلَّمَا اتَّسَعَتْ مَدَارِكُهُ	كَلَّمَا قَرَأَ الطَّالِبُ، اتَّسَعَتْ مَدَارِكُهُ	كَلَّمَا kelimesi cümlenin başında gelir ve bir daha tekrarlanmaz.
مُلِّفَتْ	لَافَتْ	Araplar أَلْفَتْ diye bir fiil kullanmamışlardır. Dolayısıyla bu fiilden ism-i fail yapıp مُلِّفَتْ şeklinde kullanılması doğru değildir.
نَاسَفُ لِهَذَا الْعُطْلِ الْفَيِّ	نَاسَفُ عَلَى هَذَا الْعُطْلِ الْفَيِّ	نَاسَفُ fiili, لام ile değil, عَلَى ile geçişli olmaktadır.
نَوَايَا	نِيَّاتٍ	نِيَّةٌ kelimesi, düzensiz çoğul şeklinde çoğul yapılmaz.
يَنْبَغِي عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ أَنْ يَتَّقِيَ اللَّهَ فِي كُلِّ عَمَلٍ يَعْمَلُهُ	يَنْبَغِي لِكُلِّ مُسْلِمٍ أَنْ يَتَّقِيَ اللَّهَ فِي كُلِّ عَمَلٍ يَعْمَلُهُ	يَنْبَغِي fiili, عَلَى ile değil, لام ile geçişli olmaktadır.
أَحَدِ الْقَضَايَا الْمُهِّمَةِ إِحْدَى الْمَصَانِعِ الصَّغِيرَةِ	إِحْدَى الْقَضَايَا الْمُهِّمَةِ أَحَدِ الْمَصَانِعِ الصَّغِيرَةِ	Düzensiz çoğul olan kelimenin eril mi yoksa dişil mi olduğunu anlamak için kelimenin tekil haline bakılır ve buna göre erilsen başına أَحَدٌ kelimesi, dişilse إِحْدَى kelimesi getirilir.

YANLIŞ	DOĞRU	AÇIKLAMA
خُدَّ الطَّائِرَةَ خُدَّ وَقْتَكَ خُدَّ رَاحَتَكَ خُدَّ حُرِّيَّتَكَ	سَافِرٍ فِي الطَّائِرَةِ أَوْ أَرَكِيهَا تَمَهَّلَ اسْتَرَحَ تَمَتَّعَ بِحُرِّيَّتِكَ	Bu kullanımlar İngilizceden harfi olarak tercüme edilmiştir, dolayısıyla doğru değildir.
مَا زُرْتَهُ أَبَدًا	مَا زُرْتَهُ قَطُّ	أَبَدًا kelimesi gelecek zamanla, قَطُّ kelimesi ise geçmiş zamanla kullanılır.
أُصِيبَ آخَرَ بِجُرُوحٍ	أُصِيبَ آخَرَ بِجُرُوحٍ	أَفْعَلُ kelimesi, vezninde gayri munsarif bir kelimedir.
وَقَعَ فُلَانٌ فِي مَازِقٍ	وَقَعَ فُلَانٌ فِي مَازِقٍ	الْمَازِقُ kelimesi, dar yer, dar boğaz, çıkmaz ve savaş yeri anlamlarına gelmektedir.
أَكَّدَ بَأَنَّ الْحَقَّ سَيَنْتَصِرُ	أَكَّدَ أَنَّ الْحَقَّ سَيَنْتَصِرُ	أَكَّدَ fiili, harfi cer almadan geçişli olur.
أَكَّدَ عَلَى أَقْوَالِهِ	أَكَّدَ أَقْوَالَهُ	Aynı şekilde burada da أَكَّدَ fiilinin, harfi cer almadan kullanılması gerekmektedir.
أُقْسِمُ بِاللَّهِ أَنَّ الْمُسْلِمِينَ لَأَبْطَالٌ	أُقْسِمُ بِاللَّهِ إِنَّ الْمُسْلِمِينَ لَأَبْطَالٌ	إِنَّ kelimesindeki hemze, yeminin cevabı olarak cümle başında gelirse ve haberinin başında da "لام" olursa, kesra ile harekelenir. Eğer إِنَّ kelimesinin haberi "لام" ile başlamasaydı, bu durumda hem إِنَّ hem de أَنَّ kullanılabilirdi.
انْتُخِبَ كِنَائِبُ أَوْلٍ لِلرَّئِيسِ	انْتُخِبَ كِنَائِبُ أَوْلٍ لِلرَّئِيسِ	الأَوْلُ kelimesi, أَفْعَلُ vezninde gayri munsarif bir kelimedir.
أَيُّ طَالِبَةٍ؟	أَيُّ طَالِبَةٍ؟	Soru edatı olan أَيُّ kelimesi, nekre bir isme muzaf olduğu zaman, daima müfred ve müzekker olarak gelmektedir.

YANLIŞ	DOĞRU	AÇIKLAMA
بَشْرَةُ الْإِنْسَانِ	بَشْرَةُ الْإِنْسَانِ	بَشْرَةُ kelimesi, derinin yüzü, ten ve beniz anlamlarına gelmektedir.
بَاشَرَ فُلَانٌ بِالْعَمَلِ أَوْ فِي الْعَمَلِ	بَاشَرَ الْعَمَلَ	بَاشَرَ fiili, harfi cer almadan geçişli olan bir fiildir.
مَاتَ بَعْدَ بَضْعَةِ لِيَالٍ	مَاتَ بَعْدَ بَضْعِ لِيَالٍ	بَضْعُ ve بَضْعَةٌ kelimeleri için, 3'ten 10'a kadar olan sayılar ile sayılanlar arasındaki kural uygulanır. Sayılan dışıl ise bu kelimenin بَضْعِ şeklinde eril formu kullanılır.
الْبِعْثَةُ	الْبِعْثَةُ	الْبِعْثَةُ kelimesi, belirli ve geçici bir iş için gönderilen ekip ve heyet anlamına gelmektedir.
ثُمَّ شَعُورٌ مَتَزَايِدٍ	ثُمَّ شَعُورٌ مَتَزَايِدٌ	ثُمَّ kelimesi, kendisinden sonraki kelimeye muzaf olmamaktadır.
جُلْطَةٌ دَمَوِيَّةٌ	جُلْطَةٌ دَمَوِيَّةٌ	جُلْطَةٌ kelimesi pıhtı anlamına gelmektedir.
فِي جَوْلَةٍ مِنْ جَوْلَاتِ الْكَامِيرَا	فِي جَوْلَةٍ مِنْ جَوْلَاتِ الْكَامِيرَا	فَعْلَةٌ kalıbındaki kelimenin “ayn” harfi illetliyse, çoğul halde harfin harekesi fetha olmaz, sükûn olarak kalır.
الْجَوْلَانُ	الْجَوْلَانُ	الْجَوْلَانُ: Suriye’de bir plato, tepelik bölge..
الْحَلَقَاتُ	الْحَلَقَاتُ	حَلَقَةٌ kelimesinin çoğulu حَلَقَاتُ şeklindedir.
اِحْتَلَيْتُ مَرْكَزًا مَرْمَوْفًا	اِحْتَلَيْتُ مَرْكَزًا مَرْمَوْفًا	اِحْتَلَى fiiline harekeli bir özne zamiri bitiştiğinde idğamı çözülür.
حَازَ عَلَى الْأَمْوَالِ	حَازَ الْأَمْوَالِ	حَازَ fiili, harfi cer almadan geçişli olan bir fiildir.



YANLIŞ	DOĞRU	AÇIKLAMA
حَوَى عَلَى الشَّيْءِ	حَوَى الشَّيْءَ	حَوَى fiili, harfi cer almadan geçişli olan bir fiildir.
الْخِدْمَاتُ الصَّحِيَّةُ	الْخِدْمَاتُ الصَّحِيَّةُ	خِدْمَةٌ kelimesinin çoğulu خِدْمَاتُ şeklindedir.
فِي الْخَامِسِ عَشَرَ مِنْ عُمُرِهِ	فِي الْخَامِسِ عَشَرَ مِنْ عُمُرِهِ	11 ile 19 arasındaki sayılar fetha üzere mebnidirler.
مُدْرَأُ	مُدِيرُونَ	مُدِير kelimesi “مُفْعِلٌ” veznindedir. فَعِيلٌ veznindeki kelimelerin çoğulları فُعْلَاءُ şeklinde çoğul yapılmaktadır.
الدِّهَابُ	الدَّهَابُ	ذَهَبٌ fiilinin mastarı ذَهَبٌ şeklindedir.
الرَّحَلَاتُ	الرِّحَالُ	رِحْلَةٌ kelimesinin çoğulu رِحَالٌ şeklindedir.
تَسَاءَلَ الرَّجُلُ عَنِ الْأَمْرِ	تَسَاءَلَ الرَّجُلَانِ أَوْ الرَّجَالِ عَنِ الْأَمْرِ	تَفَاعَلَ sîgasındaki fiiller işteşlik anlamı taşımaktadır, yani bir eylemin birden fazla kişi tarafından yapıldığını gösterir.
تَبَدَأَ الْحَفْلَةَ فِي السَّاعَةِ الرَّابِعَةِ وَنِصْفِ	تَبَدَأَ الْحَفْلَةَ فِي السَّاعَةِ الرَّابِعَةِ وَالنِّصْفِ	Bu cümlede geçen نِصْفٌ kelimesi nekra olduğundan, marife olan السَّاعَةِ kelimesine atfedilmesi yanlıştır.
هَذِهِ أَشْيَاءٌ جَمِيلَةٌ	هَذِهِ أَشْيَاءٌ جَمِيلَةٌ	أَشْيَاءٌ kelimesi gayrimunsariftir.
طَهْرَانُ	طَهْرَانُ	طَهْرَانُ : İran'ın başkenti.
هَذَا مَعْرَضُ الْمَلَابِسِ	هَذَا مَعْرَضُ الْمَلَابِسِ	Sülasi fiillerin muzarisindeki aynu'l fiil kesralı ise ya da ilk harfi illetli ise ism-i mekan مَفْعِلٌ kalıbında yapılmaktadır. Örnek: مَعْرِضٌ، مَوْقِفٌ

YANLIŞ	DOĞRU	AÇIKLAMA
الدَّوْلَتَانِ الْعُظْمَتَانِ أَوْ الْعُظْمَيَاتِ	الدَّوْلَتَانِ الْعُظْمَيَانِ	عُظْمَى kelimesinin ikil formu عُظْمَيَانِ şeklindedir.
العِقَارُ	العَقَارُ	العَقَارُ kelimesi emlak, gayrimenkul anlamındadır.
نُعَلِنُ عَنْ كَذَا	نُعَلِنُ كَذَا أَوْ لَكَذَا	أَعْلَنَ fiili عَنْ harfi ceriyle geçişli olmamaktadır.
تَعَوَّدَ عَلَى الْجُودِ	تَعَوَّدَ الْجُودَ	تَعَوَّدَ fiili, harfi cer almadan geçişli olmaktadır.
الرَّجُلُ الْغَيْرُ الْمُتَعَلِّمِ شَرٌّ عَظِيمٌ	الرَّجُلُ غَيْرُ الْمُتَعَلِّمِ شَرٌّ عَظِيمٌ	غَيْرٌ kelimesi, izafetten dolayı belirlilik kazandığından, belirlilik takısı olan (ال) ile birlikte kullanılmaz.
لَا زَالَ الْعُلَمَاءُ يُوَاصِلُونَ الْبَحْثَ	مَا زَالَ الْعُلَمَاءُ يُوَاصِلُونَ الْبَحْثَ	Mazi fiilin لَا edatı ile olumsuz yapılması sadece şu durumlarda olur: Tekrarlandığı zaman, Bir önceki olumsuzluğa matuf olarak geldiği zaman, Bir de olumsuz dua için kullanıldığı zaman.
مَعْهَدُ الْمَوْسِيقَا الْغَرْبِيِّ	مَعْهَدُ الْمَوْسِيقَا الْغَرْبِيَّةِ	مَعْهَدُ kelimesi, الْغَرْبِيِّ kelimesinin sıfatı değil, الْمَوْسِيقَا kelimesinin sıfatı olduğundan müennes olarak kullanılmalıdır.
هُطُولُ الْمَطَرِ	هَطْلُ الْمَطَرِ	هَطَلَ fiilinin mastarları şunlardır: هَطْلٌ، هَطْلَانٌ، تَهْطَالٌ
جَاءَ لِوَحْدِهِ	جَاءَ وَحْدَهُ	وَحْدَ kelimesi, dâima hâl olarak mansup ve izafet konumunda gelmektedir. <sup>211</sup>

<sup>211</sup> el-İbri, a.g.e. ss.165,175 & Şamil eş-Şahin, *Mu'cemu'l-Munteka Mine'l-Hata ve's-Savab fi'l-Luğati'l-Arabiyye*, Damaskus, Daru Gâr Hira, t.y., ss. 9.421.

## SONUÇ

Tezin birinci bölümünde Arapçanın medyada yanlış kullanılmasının nedenlerinden bahsedildi. İkinci bölümde ise medyada yaygın olarak yapılan dil hatalarına çeşitli medya organlarından örnekler verilerek sorun farklı boyutlarıyla ele alındı. Şimdi ise bu konuda ne gibi çözüm, tavsiye ve önerilerin olduğuna bakalım:

Öncelikle, medyada bir dil farkındalığı oluşturarak bu farkındalığı canlı tutup pekiştirecek programların yapılması bu konuda atılacak ilk adım olabilir. Yabancı kelimeleri Arapçaya tercüme etmek ya da Arapçadaki karşılıklarını kullanmak yerine, bu kelimeler olduğu gibi kullanılmaktadır. Dolayısıyla, medyadaki programların yabancı kelimelerden arındırılması ve medyada fasih Arapçanın kullanılması önem arz etmektedir.

Medya ile dilbilimi arasındaki bağı dil kurumları yoluyla güçlendirilmesi ve böylece medyanın bu dil kurumlarının çıkaracakları kararlar ve yapacakları yeniliklerle sürekli bir temas halinde olması gerekmektedir. Üniversitelerin özellikle iletişim fakültelerinde Arapça derslerine ağırlık verilerek mezun olan kişilerin güçlü bir dilbilgisi ile mezun olmaları medya diline olumlu etki yapacaktır.

Medyada mesajı aktaran konumunda olan özellikle sunucu, muhabir gibi kişilerin başta sarf ve nahiv konuları olmak üzere ses bilimi, kırâat, imlâ ve yazım kurallarıyla ilgili eğitim almaları medya dilinin düzeyini artıracaktır.

Başka dilden gerek sözlü gerek yazılı çevirilerdeki hatalar da azımsanmayacak kadar çoktur. Altyazı ve simultane çevirilerde bu hatalar açıkça görülmektedir. Dolayısıyla medyada tercüme yapan kişilerin güçlü bir dilbilgisine sahip olmaları ve tercüme işinin uzman kişiler tarafından özenle yapılması gerekmektedir.

Medyada, ehliyet sahibi dil denetmenlerinden bir ekibin medyayı dikkatlice takip ederek yapılan hataların düzeltilmesi için gerekli çalışmaları yapması son derece

önemlidir. Ayrıca bu ekibin gerektiğinde başvurulacak bir merci niteliğinde olması, sorunların çözümüne katkı sunacaktır.

Medyada Arapçayı düzgün kullananların ödüllendirilmesi ve bu konuda teşvik edici programların düzenlenmesi de bu konuda farkındalık oluşturmaya açısından önem arz etmektedir.

Ürdün, Suriye, Irak, Mısır gibi ülkelerdeki Arap dil kurumlarının bu konuda yaptıkları çalışmalar inkar edilemez. Belki de bu kurumların en önemlisi ve en çok bilineni, Kahire'deki Arap Dil Kurumudur. Bu kurum yıllardır gerçekleştirdiği bütün konferanslarda Arapçanın medyada kullanımına dikkat çekmiş ve bu konuda tavsiyelerde bulunmuştur. Yine bu kurumun gerçekleştirdiği *el-Luğatu fi'l İlam* adlı konferanstaki tavsiyeleri ve altı çizilen hususları şu şekilde özetlemek mümkündür:

Medyanın tümünde Arap halklarının ortak dili olan fasih Arapça kullanılmalı ve Arap ülkelerindeki Enformasyon Bakanlıkları kültür, medeniyet ve din dili olan Arapçayı korumak için ortak bir dil planı yapmaları gerekmektedir. Enformasyon Bakanlıkları, medyanın tümüne dil uzmanları tayin ederek dil hatalarını kayıt altına almalı ve bu hataları düzeltme planları yapmalıdır. Ayrıca Enformasyon Bakanlıkları medyanın tümünde eleman seçimi yaparken Arapçayı düzgün konuşanları seçme konusunda sıkı davranmalı ve medya çalışanlarına yönelik dil yeteneklerini geliştirecekleri kurslar düzenlemelidir. Devlet yetkililerinin kamuoyuna yaptıkları resmi açıklamalarda fasih Arapça kullanılmalı ve bakanlıkların yaptığı resmi yazışmalar ve yayınlar fasih Arapça ile yapılmalıdır. Siyaset, din, kültür ve bilim alanlarında fasih Arapçanın kullanılması konusunda titiz davranılmalıdır. Medyadaki program isimleri Arapça olmalı ve yabancı isimlerin kullanımından kaçınılmalıdır. Arap dil kurumları, medya çalışanlarına yönelik dilbilgisi kitapları hazırlamalı ve bu kurumlar ile medya arasındaki bağ güçlendirilmelidir.<sup>213</sup>

---

<sup>213</sup> <https://www.alukah.net/library/0/91284/>, 13.11.2019.

Medyanın en önemli sorunlarından biri haline gelen dil yozlaşması ve bunun artarak devam etmesi Arapça açısından endişe vermektedir. Kur'an dili olan Arapçaya gereken önemin verilmediği, özellikle medyada bu dilin özensiz kullanıldığı ve yukarıda bahsettiğimiz gibi Arapça yerine yabancı dillerdeki kelimelerin veya kavramların özentisiyle kullanıldığı görülmektedir. Ayrıca bu konuda yapılan çalışmaların şu ana kadar yetersiz kaldığı görülmektedir. Dolayısıyla bu sorunla ilgili yapılan çalışmaların artarak devam etmesi ve Arapçaya hak ettiği önemin verilmesini temenni ediyoruz.



## KAYNAKÇA

- Abdulğafur**, Emin Taha, *el-Ahta el-Luğaviyye eş-Şaia*, Gazze, Filistin Arap Dil Kurumu, 2013.
- Abdussemih**, Servet, *el-Lehecatu'l-Arabiyye el-Fusha ve'l-Ammiyye*, Kahire, Mecmau'l-Luğati'l-Arabiyye, 2006.
- Acar**, Ömer, *Arap Dilinde Ta 'rîb Olgusu Açısından Garîbu'l-Kur'an*, (Yayımlanmamış doktora tezi), UÜSBE, 2007.
- el-Adnânî**, Muhammed, *Mu 'cemu 'l-Ahtâi 'ş-Şâi 'a*, Beyrut, Mektebetü Lübnan, 1983.
- Ali**, Cevad, *el-Mufasssal fî Tarihi'l-Arab Kable'l-İslâm*, Camiatu Bağdad, 1993.
- Altuntaş**, Halil & Şahin, Muzaffer, *Kur'an-ı Kerim Meâli*, Ankara, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 12. Baskı, 2011.
- Aydın**, Tahirhan, "Arapçada Yapılan Yaygın Dil Hatalarının Tashihinde Kur'ân'a Müracaat", AÜİFD, 2010.
- \_\_\_\_\_, *Arap Dilinin Günümüz Meseleleri*, Ankara: İlâhiyat Yayınları, 2013.
- Baalbeki**, Rohi, *Al-Mawrid*, Beyrut, Dâru'l-İlmi lil-Melayin t.y.
- el-Baalbeki**, Munîr, "el-İ'lam ve'l-Luğa'l-İ'lamiyye", Kahire, *Mecelletu Mecmau'l-Luğa'l-Arabiyye*, 1988.
- Cereci**, Sedat & Özdemir, Hayri, "Medyanın Toplumsal Gelişimi", *International Journal of Social Science*, 2015.
- el-Cevherî**, İsmail b. Hammâd, *Tâcu 'l-luğa ve Sîhâhu 'l- 'Arabiyye*, Daru İhyai't-Turasi'l-Arabi, 1999.
- Çörtü**, Mustafa Meral, *Arapça Dilbilgisi Nahiv*, İstanbul, İfav Yayınları, 2016.
- Dîn**, el-Arabî, *Kadiyyetu-t-Tasvîbi 'l-Luğavî fî 'l-Arabiyye Beyne'l-Kudema ve'l-Muâsirîn*, Ürdün, Alemu 'l-Kutub el-Hadis, 2015.
- Ebu'r-Rab**, Muhammed, "Mekâyisu's-Savab ve'l-Hata fî 'l-Luğa", *el-Mecelletü'l-Ürdüniyye*, 2007.
- Enîs**, İbrahim, vd., *el-Mu 'cemu'l-Vasît*, Kahire, 1972.

- el-Ensari**, İbn Hişam, *Muğni'l-lebîb 'an Kutubi'l-E'ârib*, Lübnan, el-Mektebetü'l-Asriyye, 1987.
- Esad**, Seydişehirli Mahmûd, "Arap Dili", Sadeleştiren: Zafer Kızıklı, *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, IX 2009.
- Fehd**, Halil Zayed, *el- 'Arabiyyetu Beyne 't-Ta'rib ve 't-Tehvîd*, Ürdün, Dâru Yâfâ ve Dâru Mekîn, 2006.
- el-Fîrûzâbâdî**, Mecduddîn Muhammed b. Ya'kub, *el-Kamûsu'l-Muhît*, Dimeşk, Müessesetü'r-Risale, 1998.
- Güllüdağ**, Nesrin, "Yazılı ve Görsel Basında Dil Estetiği", *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum Dergisi*, 2012.
- Günday**, Hüseyin & Şahin, Şener, *Arapça Dilbilgisi Nahiv Bilgisi*, İstanbul, Alfa Yayınları, 2016.
- İbn Hilal**, Halid, *Ahta' Luğaviyye Şâi'a*, Maskat, Mektebetü'l-Cîl el-Vaid, t.y.
- İbn Manzur**, Muhammed b. Mükerrrem, *Lisanu'l-Arab*, Daru İhya et-Turasi'l-Arabi, 1997.
- el-İbri**, Halid b.Hilal b.Nasır, *Ahta' Luğaviyye Şâi'a*, Maskat, Mektebetü'l-Cîl el-Vâid, 2006.
- el-Kasimi**, Ali, "el-Luğatu'l-Arabiyye fi Vesaili'l-İ'lâm", *Mecelletu'l-Mumaresetil-Luğaviyye*, t.y.
- Kırık**, Ali Murat, "Sosyal Medyada Gençlerin Dili Kullanımı ve Yozlaşma Problemi", *International Symposium on Language and Communication*, İzmir Üniversitesi, 2012.
- Muhtar**, Ahmed, *Ahtau'l-Luğati'l-Arabiyyeti'l-Muasıra İnde'l-Kuttâb ve'l-İzâiyîn*, Alem el-Kutub, 1994.
- el-Mutarriżî**, Burhaneddin Nasır b. Ebi'l-Mekarim, *et-Tasvibi'l-Luğavi fi Kitabi'l-Muğrib fi Tertibi'l-Mu'rib*, el-Menufiye, Havliyyetu Külliyyeti'l-Luğati'l-Arabiyye, 2017.
- Omar**, Abdulmecid, *Menziletu'l-Luğati'l-Arabiyyeti Beyne'l-Luğati'l-Muasıra*, Suudi Arabistan, Merkezi'l-Bahsi'l-İlmi ve İhyai't-Turasi'l-İslâmi, t.y.
- Omar**, Ahmed Muhtar, *Mu'cemu'l-Luğati'l-Arabiyyeti'l-Muasıra*, Âlemu'l-Kutub, t.y.
- es-Suyûfî**, Celâleddin, *el-Hasâisu'l-Kubra*, Beyrut: Dâru'l-Kutub el-İlmiyye, 1985.
- eş-Şahin**, Şamil, *Mu'cemu'l Munteka Mine'l-Hata ve's-Savab fi'l-Luğati'l-Arabiyye*, Damaskus, Daru Ğâr Hira, t.y.

**Şeref**, Abdulaziz, *el-Arabiyyetu Luğatu 'l-İlam*, Riyad, Dâru Rıfâi, 1983.

**TDK Türkçe Sözlük**, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2011.

**Vâfi**, Ali Abdulvahid, *Fıkhu-l-Luğa*, Kahire, Dâru Nahdati Mısır, 2004.

**Wehr**, Hans, *A Dictionary of Modern Arabic*, Spoken Language Services Inc. New York, 1976.

**Yakub**, İmîl Bedî', *el-Hata ve's-Savab fi'l-Luğa*, Beyrut, Dâru'l-İlmi lil-Melayin, 1983.





## İNTERNET KAYNAKLARI

- <http://blog.milliyet.com.tr/internet-ve-sosyal-medya-kullanma-aliskanliklarinin-genclerin-dil-tutumlari-uzerindeki-etkileri--1-/Blog/?BlogNo=591611>, 27.04..2019.
- <https://www.alukah.net/library/0/91284/>, 13.11.2019.
- <http://www.saaaid.net/Doat/aldgithr/35.htm>, 09.11.2019.
- <https://islamansiklopedisi.org.tr/oryantalizm>, 11.11.2019.
- <https://www.alukah.net/culture/0/87452/>, 30.04.2019.
- <https://www.un.org/en>, 10.04.2019.
- [اليونسكو-العربية-أثرت-الثقافة-](https://doc.aljazeera.net/news/-اليونسكو-العربية-أثرت-الثقافة-)  
[20%2011.04.2019%20%البشرية](https://doc.aljazeera.net/news/-اليونسكو-العربية-أثرت-الثقافة-20%2011.04.2019%20%البشرية), 11.04.2019.
- <https://www.bbc.co.uk/academy/ar/articles/art20130702112134015>, 25.04.2019.
- [موسكو-سيتم-عقد-مؤتمر--](https://arabic.sputniknews.com/russia/201801271029533357--موسكو-سيتم-عقد-مؤتمر)  
<https://arabic.sputniknews.com/russia/201801271029533357--موسكو-سيتم-عقد-مؤتمر>
- [ماكرون-يستنكر-انتهاك-ايران-لالتزاماتها-](https://www.alarabiya.net/ar/iran/2019/07/07/-ماكرون-يستنكر-انتهاك-ايران-لالتزاماتها-)  
<https://www.alarabiya.net/ar/iran/2019/07/07/-ماكرون-يستنكر-انتهاك-ايران-لالتزاماتها->  
[النووية](https://www.alarabiya.net/ar/iran/2019/07/07/-ماكرون-يستنكر-انتهاك-ايران-لالتزاماتها-), 29.07.2019.
- <https://www.sudanakhbar.com/534867>, 29.07.2019.
- <http://almanar.com.lb/5227477>, 12.05.2019.
- [دولي/ترامب-لا-حاجة-لموافقة-الكونغرس-على-شن-هجوم-ضد-](https://www.aa.com.tr/ar/-دولي/ترامب-لا-حاجة-لموافقة-الكونغرس-على-شن-هجوم-ضد-)  
<https://www.aa.com.tr/ar/-دولي/ترامب-لا-حاجة-لموافقة-الكونغرس-على-شن-هجوم-ضد->  
[1514885/ايران](https://www.aa.com.tr/ar/-دولي/ترامب-لا-حاجة-لموافقة-الكونغرس-على-شن-هجوم-ضد-) 23.07.2019.
- <https://www.skynewsarabia.com/world/1261659>, 23.07.2019.
- <http://www.bbc.com/arabic/world-46968540>, 23.07.2019.
- <http://alarbelyoum.com/show1576>, 29.07.2019.

<https://www.hrw.org/ar/news/2008/02/10/234378>, 15.05.2019.

<http://www.bbc.com/arabic/vert-cap-38618064>, 12,05.2019.

<https://www.yemenakhbar.com/1813008>, 29.07.2019.

<https://carnegie-mec.org/2018/09/04/ar-pub-77386>, 29.07.2019.

<https://www.hrw.org/ar/news/2009/01/06/235159>, 29.07.2019.

<https://al-marsd.com/212331.html>, 17.06.2019.

<http://www.chinaarabcf.org/ara/zagx/zgsd/t1674817.htm>, 23.07.2019.

<https://arabi21.com/story/1144428/>, 23.07.2019.

<https://www.vaticannews.va/ar/pope/news/2019-04/pope-morocco-inflight-press-conference-papmar.html>, 23.07.2019.

<http://www.maannews.net/Content.aspx?id=543270>, 30.07.2019.

<http://www.alriyadh.com/704571#>, 17.06.2019.

<https://www.aljazeera.net/programs/infocus/2005/1/10/فلسطين-أرض-المقدسات>,  
29.07.2019.

<https://www.alarabiya.net/ar/saudi-today>, 17.06.2019.

<http://hayatouki.com/news/content/2487322>, 24.07.2019.

<https://www.aremnews.com/latest-news/2277>, 29.07.2019.

<https://www.dw.com/ar/ميركل-من-هارفارد-إذا-هدمنا-الجدران-يصبح-كل-شيء-ممكناً>-  
48989217, 29.07.2019.

<https://www.elbalad.news/2892718>, 17.06.2019.

<http://www.bbc.com/arabic/world-44184640>, 24.07.2019.

<https://www.arabmubasher.com/115676>, 24.07.2019.

<https://www.alarabiya.net/ar/last-page/2019/04/27/-الرجل-الأكثر-جاذبية-بالعالم-يتزوج->  
[مسيرتنا-دور-بالمغرب](#) 24.07.2019.

<https://www.mosoah.com/science/astronomy/characteristics-of-the-sun/>, 20.06.2019.

<https://arabic.cnn.com/middle-east/article/2019/07/28/iran-welcomes-saudi-invitation-negotiation>, 29.07.2019.

[https://arabic.rt.com/middle\\_east/1019688--رويتز-التحالف-العربي-يعتبر-استهداف-محطتي-](https://arabic.rt.com/middle_east/1019688--رويتز-التحالف-العربي-يعتبر-استهداف-محطتي-)

[#ضخ-النفط-أنها-جريمة-حرب](#), 29.07.2019.

<https://midan.aljazeera.net/miscellaneous/2017/5/27/8--سلوكيات-تجعل-الناس-يقيمون->

[شخصيتك](#), 29.07.2019.

<https://www.cnbcarabia.com/news/view/54985/program/41>, 29.07.2019.

<https://www.hespress.com/writers/339200.html>, 19.07.2019.

<https://mawdoo3.com/>, 19.07.2019.

<https://www.dailymedicalinfo.com/view-article/>, 19.07.2019.

<https://www.dw.com/ar/a-43753553-هل-يؤثر-العطس-على-الجنين-في-فترة-الحمل>,

29.07.2019.

<https://www.elconsolto.com/error.html?aspxerrorpath=/chronic/chronic->

[السكري-يؤثر-على-صحة-الجلد-علامات-تحذيرية--/news/details/2019/2/19/1517566/](#)

20%.2029.07.2019%, 29.07.2019.

<http://www.bbc.com/arabic/features-43618492>, 29.07.2019.

<https://www.skynewsarabia.com/middle-east/1256042->, 18.12.2019

<http://dailylebanon.net/?p=19131>, 18.12.2019.

<https://algeriemaintenant.com/2019/04/02/>, 19.07.2019.

<https://arabia.eurosport.com/article/-..حياته-على-خوفا-أفريقيا/بطولة-أمم-أفريقيا>

[2019](https://www.dailymedicalinfo.com/view-article), 29.07.2019.

<https://www.dailymedicalinfo.com/view-article>, 18.06.2019.

<https://www.aljazeera.net/encyclopedia/healthmedicine/2013/6/30/الحمض-النوي>,

25.07.2019.

<https://weziwezi.com/معلومات-عن-الأحماض-الدهنية/>, 25.07.2019.

<https://www.skynewsarabia.com/varieties/1230466>, 19.06.2019.

<https://www.aa.com.tr/ar/-التقارير-كابوس-العنوسة-يخيم-لبنان-بتصدر-العالم-العربي/>

[1403925](https://www.aa.com.tr/ar/-التقارير-كابوس-العنوسة-يخيم-لبنان-بتصدر-العالم-العربي/), 24.07.2019.

<https://mawdoo3.com>, 20.06.2019.

<https://www.almasryalyoum.com/news/details/1410525>, 25.07.2019.

<https://www.annajah.net/article-أهمية-فترة-الخطوبة-وطرق-تقوية-العلاقة-مع-الشريك/>

[25498](https://www.annajah.net/article-أهمية-فترة-الخطوبة-وطرق-تقوية-العلاقة-مع-الشريك/), 25.07.2019.

<https://www.sarayanews.com/article/504007>, 25.07.2019.

<https://aawsat.com/home/article/1780031/سمير-عطا-الله/بغداد-السبعينات>, 25.07.2019.

<https://arabic.rt.com/news/807084-امراطور-الإعلام-روبرت-مردوخ-يتزوج-للمرة-الرابعة-في-->

[#ثمانينات-العمر](https://arabic.rt.com/news/807084-امراطور-الإعلام-روبرت-مردوخ-يتزوج-للمرة-الرابعة-في--), 25.07.2019.

<https://www.bbc.co.uk/academy/ar/articles/art20130702112134012>, 17.07.2019.

<http://www.al-jazirah.com/2018/20181217/lp2.htm>, 23.07.2019.

<http://www.motabaat.com/2019/01/01/>, 23.07.2019.

<https://hbrarabic.com/>, 23.07.2019.

<https://www.bbc.co.uk/academy/ar/articles/art20130702112134012>, 17.07.2019.

<http://www.alyaoum24.com/1262528.html>, 17.07.2019.

<https://sd.ambafrance.org/تصريحات-فرنسية-حول-السودان>, 30.07.2019.

<https://www.webteb.com/articles/>, 17.07.2019

<https://twitter.com/TRTArabi/status/1133025069435895809?s=19>, 27.05.2019.

<https://blogs.aljazeera.net/blogs/2018/5/23/-لماذا-لم-يزر-ملك-السويد-إسرائيل>

[23/5/2018](https://blogs.aljazeera.net/blogs/2018/5/23/-لماذا-لم-يزر-ملك-السويد-إسرائيل), 18.07.2019.

<https://www.hekams.com/?id=29386>, 19.07.2019.

<https://arabic.rt.com/news/753930--تعرف-على-ال-5-ظواهر-التي-لا-زال-ت-تحرر-العلماء-حتى>

[الآن](https://arabic.rt.com/news/753930--تعرف-على-ال-5-ظواهر-التي-لا-زال-ت-تحرر-العلماء-حتى), 26.07.2019.

<http://www.bbc.com/arabic/world-42007241>, 26.07.2019.

<https://afaq.tv/contents/view/details?id=84846>, 26.07.2019.

<https://arabi21.com/story/1094103/-مشعل-المواقف-العربية-لا-زال-ت-أقل-مما-ينبغي-تجاه-غزة>

[والقدس](https://arabi21.com/story/1094103/-مشعل-المواقف-العربية-لا-زال-ت-أقل-مما-ينبغي-تجاه-غزة), 26.07.2019.

<http://www.alnour.com.lb/quicknews/>, 19.07.2019.

<https://www.alwatanvoice.com/arabic/news/2019/03/26/1229006.html>, 19.07.2019.

<https://www.slaati.com/2019/06/11/p1419575.html>, 27.07.2019.

<https://arabic.cnn.com/style/article/2019/06/26/danat-institute-bahrain-pearls>,

27.07.2019.

<https://www.akhbaralaan.net/news/world/2019/05/11/-انتشار-التطرف-وسط-بعض-الأسر>

[إحدى-أسباب-هجمات-سريلانكا](https://www.akhbaralaan.net/news/world/2019/05/11/-انتشار-التطرف-وسط-بعض-الأسر), 28.07.2019.

<https://arabic.cnn.com/travel/2017/02/19/worlds-best-tea-houses>, 28.07.2019.

<https://www.turkpress.co/node/51098>, 28.07.2019.

<https://www.aljazeera.net/specialfiles/pages/a130d533-105c-4a35-8710-4aa94d627a26>,  
26.07.2019.

<https://www.alalamtv.net/news/4268266/-شاهد--انتصار-بن-سلمان-في-الانترنت-ونشطاء>

[يسخرون](https://www.alalamtv.net/news/4268266/-شاهد--انتصار-بن-سلمان-في-الانترنت-ونشطاء), 26.07.2019.

<https://www.skynewsarabia.com/middle-east/1260982--المجلس-العسكري-السوداني-بقبل>

[النائب-العام](https://www.skynewsarabia.com/middle-east/1260982--المجلس-العسكري-السوداني-بقبل), 26.07.2019.

<https://www.aa.com.tr/ar/-تركيا/أردوغان-نقاط-المراقبة-التركية-يادلب-مهمة-لحماية>

[المنطقة/1519193](https://www.aa.com.tr/ar/-تركيا/أردوغان-نقاط-المراقبة-التركية-يادلب-مهمة-لحماية), 26.07.2019.

<http://www.bbc.com/arabic/middleeast-45025461>, 26.07.2019.

<http://www.arabwindow.net/yemen/news61058.html>, 22.07.2019.

<http://www.nabatieh.org/news.php?go=fullnews&newsid=8648>, 22.07.2019.

<http://elistiklal.info/node/4103>, 22.07.2019.

<https://nn.ps/news/shwwn-dwly/2017/05/13/23163/>, 22.07.2019.

<https://www.aljazeera.net/specialfiles/pages/f18161a8-f3ad-4db8-a6af-0e14fe16cfcf>,  
28.07.2019.

<https://www.elbalad.news/3869838>, 28.07.2019.

<https://akhbaraljalya.com/news1289.html>, 28.07.2019.

<https://twitter.com/Almajliss/status/1153020435468099584>, 22.07.2019.

<https://twitter.com/UNNewsArabic/status/1151951060195565568>, 18.07.2019.

[https://twitter.com/BaghdadPost\\_Brk](https://twitter.com/BaghdadPost_Brk), 23.07.2019.

<https://twitter.com/futuretvnews/status/1151159176510476288?s=19>, 23.07.2019.

[https://twitter.com/al\\_watanQatar/status/1150804123211698176?s=19](https://twitter.com/al_watanQatar/status/1150804123211698176?s=19), 23.07.2019.

<http://bel3raby.net/%D9%83%D9%84-%D8%B4%D8%A6->

<http://bel3raby.net/%D9%85%D8%AE%D8%AA%D9%84%D9%81-%D8%AA%D8%AD%D8%AA->

<http://bel3raby.net/%D8%A7%D9%84%D9%85%D8%AC%D9%87%D8%B1/>, 23.07.2019.

<https://www.arabhaz.com/Articles/2-الأبراج-الغربية-معلومات-عن-الأبراج-2>, 23.07.2019.

<http://avb.s-oman.net/showthread.php?t=2114279>, 23.07.2019.

## ÖZET

Teknolojinin gelişmesi, kitle iletişim araçlarının çoğalması ve internet kullanımının yaygınlaşmasıyla birlikte, medyanın hayatımızdaki önemi ve etkisi her geçen gün artmaktadır. Medya, gerek bireysel gerek toplumsal etkisi yönüyle günümüzde en etkili mecralardan biri olmuştur. Medyanın amaçlarını gerçekleştirebilmesi için ihtiyaç duyduğu en önemli araçlardan biri de hiç şüphesiz dildir. Medyadaki bütün bu gelişmeler, bir taraftan dilin gelişimine olumlu katkılar sunarken, diğer taraftan dilin özensiz, dikkatsiz ve yanlış kullanımından dolayı yozlaşmasına neden olmuştur. Dünyada en çok konuşulan dillerden biri olan Arapça da medyadaki dil yozlaşmasından nasibini almıştır. Yabancı kelimelerin çok fazla kullanılması, gramer ve yazım kurallarının ihlâl edilmesi gibi birçok dil hatası yapılmaktadır. Yapılan bu dil hataları her geçen gün artmakta, aynı hatalar tekrarlanmakta ve en kötüsü bu konuda henüz yeterli bir farkındalık oluşmamaktadır. Bu çalışma, hem bu farkındalığın oluşması hem de Arapçanın medyada doğru kullanılması için katkılar sunmayı amaçlamaktadır. Bu çalışmada, Arap medyası örneğinde yapılan dil hataları tespit edilmiş ve bu hatalara çözüm ve öneriler sunulmuştur.

**Anahtar Sözcükler:** Arapça, Medya Dili, Dil Hataları, Hata, Doğru Kullanım



## ABSTRACT

With the development of technology, the proliferation of mass media and the increasing use of Internet, the importance and impact of the media in our lives is increasing day by day. The media has become one of the most effective areas in terms of both individual and social effects. One of the most important tools that the media needs to achieve its goals is undoubtedly language. All these developments in the media, while contributing positively to the development of language, on the other hand caused the corruption of the language due to sloppy, careless and misuse. Arabic, one of the most spoken languages in the world, has also suffered from language corruption in the media. There are many language mistakes such as excessive use of foreign words, violations of grammar and spelling rules. These mistakes are increasing day by day, the same mistakes are repeated and worst of all, there is not enough awareness about this issue yet. This study aims to contribute both to the realization of this awareness and the correct use of Arabic in the media. In this study, the language mistakes made in the Arab media sample have been identified and solutions and suggestions have been presented.

**Key Words:** Arabic, Media Language, Language Mistakes, Mistake, Correct Usage